

EUROOPPALAINEN KULTTUURIPERINTÖ- STRATEGIA

Strategia21

Tämä julkaisu perustuu **ministerikomitean suositukseen CM/Rec(2017)1 jäsenvaltioille**
2000-luvun eurooppalaisesta kulttuuriperintöstrategiasta

*(hyväksytty 22. helmikuuta 2017 pidetyssä
1278:nnessa ministerivaltuutettujen kokouksessa)*

© Euroopan neuvosto, toukokuu 2018

Kaikki oikeudet pidätetään. Jollei toisin määrätä, tekstin jäljentäminen on sallittua, kunhan lähde mainitaan. Mitään tämän julkaisun osaa ei saa kääntää, jäljentää tai välittää kaupallisiin tarkoituksiin missään muodossa tai millään tavalla sähköisesti (esim. CD-ROM-levyn tai internetin välityksellä) tai mekaanisesti, kuten valokopioimalla, nauhoittamalla tai minkään tallennus- tai tiedonhakujärjestelmän kautta, ilman Euroopan neuvoston demokratian pääosaston alaisen kulttuuri- ja kulttuuriperintöosaston sihteeristön etukäteen antamaa kirjallista suostumusta (sähköposti: Strategy21@coe.int).

Kannen suunnittelu, layout ja visuaalinen ilme:

© Euroopan neuvosto (tuottanut Banian ICT Euroopan neuvoston Strategia21:n käyttöön)

Ministerikomitean suositus CM/Rec (2017)1 jäsenvaltioille eurooppalaisesta kulttuuriperintöstrategiasta

(hyväksytty 22. helmikuuta 2017 pidetyssä 1278:nnessa ministerivaltuutettujen kokouksessa)

Euroopan neuvoston ministerikomitea, joka Euroopan neuvoston perussäännön 15 artiklan b kohdan mukaisesti

katsoo, että Euroopan neuvoston tavoitteena on vahvistaa jäsentensä välistä yhtenäisyyttä erityisesti yhteisin toimin kulttuurin ja kulttuuriperinnön alalla;

ottaa huomioon Euroopan neuvoston urauurtavan työn kulttuuriperinnön alalla ja erityisesti vuonna 1975 järjestetyn Euroopan rakennustaiteellisen perinnön teemavuoden, joka päättyi rakennustaiteellista perintöä koskevan eurooppalaisen peruskirjan (nk. Amsterdamin peruskirja) hyväksymiseen. Nämä ovat osaltaan lisänneet tietoisuutta kulttuuriperinnön merkityksestä koko Euroopan tasolla sekä edistäneet integroidun kulttuuriperintöpolitiikan käyttöönottoa kaikissa Euroopan neuvoston jäsenvaltioissa;

tunnustaa kulttuuriperinnön asiantuntijoiden korvaamattoman avun kulttuuriperintöalan yleissopimusten laadinnassa. Sopimusten täytäntöönpanosta ja seurannasta vastaavat Euroopan neuvoston jäsenvaltiot yhdessä asianomaisten sidosryhmien kanssa:

- Pariisissa 19. joulukuuta 1954 allekirjoitettu Euroopan kulttuuriyleissopimus (ETS N:o 18),
- Granadassa 3. lokakuuta 1985 allekirjoitettu Euroopan rakennustaiteellisen perinnön suojelua koskeva yleissopimus (ETS N:o 121),
- Vallettassa 16. tammikuuta 1992 allekirjoitettu tarkistettu eurooppalainen yleissopimus arkeologisen kulttuuriperinnön suojelusta (ETS N:o 143),
- Firenzessä 20. lokakuuta 2000 allekirjoitettu eurooppalainen maisemayleissopimus (ETS N:o 176),
- Farossa 27. lokakuuta 2005 allekirjoitettu Euroopan neuvoston puiteyleissopimus kulttuuriperinnön merkityksestä yhteiskunnalle (CETS N:o 199);

tuo esiin edellä mainittujen yleissopimusten merkityksen kansalliset kulttuuriperintöpolitiikat yhdistävän yhteisen viitekehysten laatimiselle;

on vakuuttunut siitä, että Euroopan kansojen yhteisen kulttuuriperinnön ja sen taustalla vaikuttavien periaatteiden suojelu, vaaliminen, edistäminen ja vahvistaminen auttavat lisäämään yhteiskunnallista osallisuutta ja oikeudenmukaisuutta;

on vakuuttunut siitä, että kulttuuriperintöpolitiikka auttaa kehittämään eurooppalaisten elinympäristöä ja elämänlaatua sekä vahvistamaan yhteiskunnan sosiaalista rakennetta ja taloudellista menestystä;

korostaa, että kulttuuriperinnön vaaliminen demokratiaa ja ihmisoikeuksia koskevat periaatteet huomioiden muodostaa yhteiskunnallisen haasteen sekä Euroopassa että ympäri maailman ja että integroitu eurooppalainen lähestymistapa voi auttaa lisäämään jäsenvaltiotasolla toteutettavien toimenpiteiden yhdenmukaisuutta ja tehokkuutta;

aikoo seurata Euroopan neuvoston jäsenvaltioiden kulttuuriperinnöstä vastaavien ministerien Namurissa 23. ja 24. huhtikuuta 2015 pidetyssä 6. konferenssissa hyväksytyin Namurin julistuksen täytäntöönpanoa;

palauttaa mieleen Euroopan neuvoston jäsenvaltioiden kulttuuriministerien Moskovassa huhtikuussa 2013 pidetyn 10. konferenssin loppulausunnon, jossa vahvistettiin Euroopan neuvoston asema merkittävänä yleiseurooppalaisena kulttuurijärjestönä;

ottaa huomioon myös muiden kansainvälisten organisaatioiden, erityisesti Unescon, ratkaisevan vaikutuksen kulttuuriperinnön suojelussa, turvaamisessa, vaalimisessa ja vahvistamisessa sekä ilmaisee tyytyväisyytensä Euroopan komission¹ aloitteeseen, joka koskee vuoden 2018 julistamista kulttuuriperinnön eurooppalaiseksi teemavuodeksi;

toteaa, että kulttuuriperintö on olennainen osa kulttuuria ja ne jakavat yhteiset haasteet;

katsoo, että talous- ja henkilöstöresurssit ovat riittämättömät niin Euroopassa kuin osassa jäsenvaltioitakin, jotta kulttuuriperintöä voidaan suojella, hoitaa ja välittää tuleville sukupolville;

ottaa huomioon 2000-luvun eurooppalaisen kulttuuriperintöstrategian, jonka kulttuuriperinnön ja maiseman johtokomitea (Steering Committee for Culture, Heritage and Landscape, CDCPP) on laatinut eurooppalaisten kulttuuriministerien päätelmien perusteella, ja tunnustaa strategian tärkeyden kaikille Euroopan neuvoston jäsenvaltioille sekä muille Euroopan kulttuuriyleissopimuksen allekirjoittaneille valtioille;

huomioi, että yksi strategian erityispiirteistä on käytäntöjen ja kokemusten jakaminen jäsenvaltioiden kesken strategian toimeenpanon tueksi,

1. suosittelee, että jäsenvaltiot

- a. toimeenpanevat tämän ministerikomitean suosituksen liitteenä olevan strategian soveltuvilla hallinnon tasoilla kansallisia säännöksiä ja käytäntöjä noudattaen;
- b. tiedottavat strategiasta kattavasti hallinnon ja kansalaisyhteiskunnan toimijoille, alue- ja paikallisviranomaisille, kulttuuriperintöalan asiantuntijoille, paikallisyhteisöille ja yksilöille ja kannustavat näitä toteuttamaan strategiaa;
- c. hyödyntävät tarvittaessa HEREIN-järjestelmään tallennettuja parhaita käytäntöjä;
- d. varmistavat strategian toimeenpanon seurannan ja arvioinnin strategiassa esitetyn menettelyn mukaisesti;

---

¹ Kohtaa voidaan tarvittaessa muuttaa seuraavasti: "sekä ilmaisee tyytyväisyytensä Euroopan parlamentin ja neuvoston päätökseen julistaa vuosi 2018 kulttuuriperinnön eurooppalaiseksi teemavuodeksi."

2. kehottaa myös niitä Euroopan kulttuuriyleissopimuksen allekirjoittaneita valtioita, jotka eivät ole Euroopan neuvoston jäsenvaltioita, hyödyntämään ja seuraamaan strategiaa oikeusjärjestelmänsä ja käytäntöjensä mukaisesti;
3. ilmaisee tyytyväisyytensä Euroopan komission aloitteeseen kulttuuriperinnön eurooppalaisesta teemavuodesta 2018 ja kannustaa hyödyntämään teemavuotta strategian täytäntöönpanossa vaikuttavuuden lisäämiseksi.

ESIPUHE

2000-luvun eurooppalaisessa kulttuuriperintöstrategiassa otetaan huomioon kulttuuriperinnön käsitteessä tapahtuneet muutokset, joiden juuret juontavat erityisesti 1700- ja 1800-lukujen tapahtumiin Euroopassa. Aluksi on hyvä palauttaa mieleen kulttuuriperinnön käsitteen ja kulttuuriperintöpolitiikan polveilevan historian merkittävimpiä tapahtumia. Tämä auttaa hahmottamaan Euroopan maiden yhteisiä kehityskulkuja ja eroja, jotka juontavat juurensa kunkin maan erityisiin olosuhteisiin sekä suhteeseen kulttuuriperintöön ja historiaan.

Renessanssin ja valistuksen aikana kiinnostus antiikin ajan arvoihin heräsi uudelleen. Ne olivat säilyneet elävinä erityisesti osana roomalaisten ja katolisen kirkon traditioita. Kulttuuriperinnön suojelu nousi puheenaiheeksi julkisessa, uskonnollisessa sekä yksityisessä keskustelussa. Tavoitteena tällöin oli säilyttää ja välittää menneisyyden esineitä, rituaaleja ja jäänteitä myös tuleville sukupolville. 1600-luvulla muinaistutkijat eri puolilla Eurooppaa ryhtyivät keräämään muinaisesineiden kokoelmia ja näin syntyivät ensimmäiset museot ja alan tieteelliset yhdistykset. Joissakin maissa, kuten Ruotsissa, laadittiin alalle myös ensimmäiset viralliset ohjeistukset. Seuraava merkittävä käännekohta Euroopan kulttuuriperintöpolitiikassa oli Ranskan vallankumous. Sen mullistuksissa omaisuutta sekä kansallistettiin että ryövättiin, minkä seurauksena kulttuuriperintöä sekä tuhoutui että säilyi.

Myös älymystö kiinnostui kulttuuriperinnön vaalimisesta. Vuonna 1799 Johann Wolfgang von Goethe kirjoitti yhteisomistuksesta ja kulttuuriperinnön suojelusta seuraavasti: "Kaikki taideteokset kuuluvat sellaisenaan koko ihmiskunnalle, mutta niiden omistukseen sisältyy myös velvollisuus huolehtia niiden suojelusta."² Vuonna 1825 Victor Hugo kirjoitti pamfletissaan "Guerre aux démolisseurs" ("Sota tuhoajia vastaan"): "Rakennus muodostuu kahdesta elementistä: sen käyttötarkoituksesta ja sen kauneudesta. Rakennuksen käyttötarkoitus on rakennuksen omistajan määräysvallassa, mutta sen kauneus kuuluu koko maailmalle. Rakennuksen tuhoaminen ylittää siten yksilön oikeudet."³ Useissa maissa valistuksen aikakautena perustettuja taiteisiin, tieteisiin ja teknologiaan erikoistuneita museoita avattiin yleisölle. Syntyi instituutioita, joiden tarkoituksena oli esitellä kulttuuriperintöä ja esimerkiksi Ranskassa tähän prosessiin liittyi omaisuuden kansallistamispyrkimyksen lisäksi myös sivistyksellinen tavoite. 1800-luvulla Eurooppa jakautui vastakkaisia intressejä ajaviin kansallisvaltioihin. Kansallismieliset liikkeet ja vuoden 1848 vallankumoukset pyrkivät oikeuttamaan kansallisvaltioiden olemassaolon ja vahvistamaan niitä. Jotkin valtioista olivat vasta kehkeytymässä, kun taas toiset uhkasivat hajota. Kansakunnat etsivät identiteettiänsä myös menneisyydestä. Vähitellen alettiin myös nähdä, että ihmisten ja tapahtumien muistoksi pystytetyillä monumenteilla (latinan sanoista *monumentum* 'muistomerkki' ja *monere* 'muistaa') on myös historiallista ja taiteellista arvoa. Kansallisen kulttuuriperintöpolitiikan perusta alkoi hahmottua ympäri Euroopan. Valtiot ryhtyivät inventoimaan kulttuuriperintöään ja sekä lisäämään suojelua, vaalimista ja vahvistamista koskevaa säätelyä.

1900-luvun alussa itävaltalainen Alois Riegl esitti typologian, jossa monumentit luokiteltiin niihin

² Goethe J. W. (von) (1799), *Propyläen. Eine periodische Schrift*, Tübingen, lainaus teoksesta Swenson A. (2013), *The rise of heritage. Preserving the past in France, Germany and England, 1789–1914*, Cambridge University Press, s. 278.

³ Hugo V., *Sur la destruction des monuments en France (1825)*, pamfletissa: *Guerre aux Démolisseurs, Revue des deux mondes*, tome 5 (1832), s. 607–622.

liitettyjen arvojen perusteella. Riegl korosti erityisesti monumenttien suojelun, säilyttämisen ja restauroinnin tärkeyttä. Nämä periaatteet on sisällytetty kaikkien Euroopan maiden kansalliseen lainsäädäntöön, ja ne vaikuttavat yhä Euroopan neuvoston jäsenvaltioiden kulttuuriperintöpolitiikkaan.

Ateenassa järjestettiin vuonna 1931 ensimmäinen historiallisia monumentteja käsitellyt kansainvälinen konferenssi. Siellä annettiin julistus (Ateenan julistus historiallisten monumenttien restauroinnista), jossa vahvistettiin Rieglin määrittämät periaatteet. Julistuksessa suositeltiin, että monumentteja on käytettävä niiden historiallista ja taiteellista luonnetta kunnioittaen ja että rakennushankkeita suunniteltaessa on kiinnitettävä erityishuomiota mahdollisiin muistomerkkeihin ja niiden ympäristöön. Lisäksi julistuksessa korostettiin kuraattoreiden, arkkitehtien ja tutkijoiden välisen yhteistyön tärkeyttä, sekä kehoitettiin ensimmäistä kertaa lisäämään kansainvälistä yhteistoimintaa arkeologisen ja muun kulttuuriperinnön alalla. Toisen maailmansodan jälkeinen ajanjakso ja Unescon pyrkimykset pelastaa merkittäviä kulttuurikohteita innoittivat Ateenan konferenssiin osallistuneita asiantuntijoita ja heidän seuraajiaan perustamaan rakennusmuistomerkkien ja historiallisten alueiden kansainvälisen neuvoston. ICOMOS perustettiin - Unescon ehdotuksesta - toisessa historiallisia monumentteja käsitelleessä arkkitehtien ja teknisten asiantuntijoiden kansainvälisessä konferenssissa Venetsiassa vuonna 1964. Samaisessa konferenssissa hyväksyttiin 13 päätöslauselmaa, joista ensimmäinen koskee rakennusmuistomerkkien ja historiallisten alueiden suojelusta ja restauroinnista annettua kansainvälistä julistusta (Venetsian julistus).

1970-luvulla termi "kulttuuriperintö" korvasi ilmaisun "historiallinen muistomerkki", jolla sittemmin on tarkoitettu oikeudellisesti suojattua omaisuutta. Tämä muutos, joka merkitsi myös koko käsitteen soveltamisalan huomattavaa laajenemista, tapahtui yhteiskunnallisessa tilanteessa, jota värittivät vuoden 1973 öljykriisi ja ihmisten elintavoissa tapahtuneet perusteelliset muutokset. Muutoksen näkyvimpiä seurauksia olivat kulttuuri- ja luonnonperinnön suojelemisesta tehdyn yleissopimuksen hyväksyminen (nk. maailmanperintösopimus; Unesco, 1972) sekä vuoden 1975 julistaminen Euroopan rakennustaiteellisen perinnön teemavuodeksi. Teemavuoden mottona oli "A future for our past" ("Tulevaisuus menneisyydellemme"; Euroopan neuvosto, 1975). Berliinin muurin murtuminen vuonna 1989 muutti valtioiden rajoja ja loi uusia yhteisiä alueita.

Viimeisen neljän vuosikymmenen aikana Euroopan neuvosto on yhteistyössä asiantuntijoiden ja poliittisten vaikuttajien kanssa laatinut, hyväksynyt ja pannut täytäntöön useita yleissopimuksia. Useat Euroopan maat ovat saattaneet nämä yleissopimukset osaksi kansallista lainsäädäntöään ja siten auttaneet luomaan vakaan perustan yhteiselle eurooppalaiselle kulttuuriperintöpolitiikalle:

- Euroopan kulttuuriyleissopimus (Pariisi, 1954; ETS N:o 18);
- Euroopan rakennustaiteellisen perinnön suojelua koskeva yleissopimus (Granada, 1985; ETS N:o 121);
- tarkistettu eurooppalainen yleissopimus arkeologisen kulttuuriperinnön suojelusta (Valletta, 1992; ETS N:o 143);
- eurooppalainen maisemayleissopimus (Firenze, 2000; ETS N:o 176);
- Euroopan neuvoston puiteyleissopimus kulttuuriperinnön merkityksestä yhteiskunnalle (Faro, 2005; CETS N:o 199).

Näistä yleissopimuksista on tullut viiteasiakirjoja, joita on sittemmin täydennetty julistuksilla,

suosituksilla ja päätöslausemilla.⁴

2000-luvun eurooppalainen kulttuuriperintöstrategia nojaa edellä kuvattuun ja erityisesti viimeisten 40 vuoden aikana vahvistuneeseen keskustelun, jakamisen ja yhteistyön traditioon. Uuden vuosisadan ja -tuhannen alussa ihmisiä ei enää askarruta se, miksi ja miten meidän pitäisi säilyttää, restauroida tai vahvistaa yhteistä kulttuuriperintöämme, vaan se, keitä varten vaalimme perintöämme. Tämä kysymys on keskeinen myös Faron puiteyleissopimuksessa kulttuuriperinnön yhteiskunnallisesta merkityksestä, ja se myös määrittää 2000-luvun eurooppalaisen kulttuuriperintöstrategian suuntaviivat.

---

⁴ Saatavana osoitteessa: www.herein-system.eu/council-europe.

S

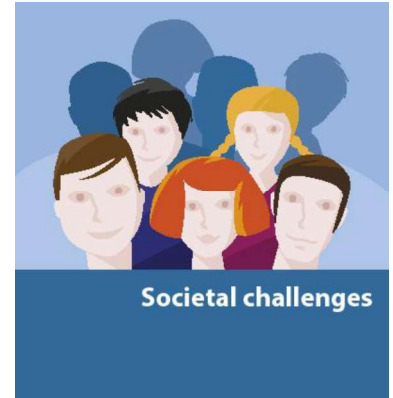

VI.1 SOSIAALINEN NÄKÖKULMA (S)

Sosiaalisen näkökulman ("social component" = S) ytimessä on kulttuuriperinnön ja yhteiskunnan välinen suhde: aktiivinen kansalaisuus, hyvän hallinnon sekä demokraattisten arvojen välittäminen ja jakaminen osallistavan hallinnon kautta.

Haasteet

- S1. Rauha
- S2. Elämänlaadun kohentaminen
- S3. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen
- S4. Yhteisen muistin säilyttäminen
- S5. Hyvän hallinnon vakiinnuttaminen
- S6. Osallistavan hallinnon käytäntöjen edistäminen
- S7. Sopimusten toimeenpanon optimointi
- S8. Kulttuuriperinnön osallistavan näkökulman edistäminen

Suositus S1

Kannusta kansalaisia ja paikallisviranomaisia hyödyntämään arkeen kiinnittyvää kulttuuriperintöä

Kulttuuriperintö on kiinteä osa sekä aineellista että aineetonta elinympäristöämme sen eri muodoissaan. Se koskettaa kaikenikäisiä kansalaisia riippumatta siitä, ovatko he alueen pitkäaikaisia asukkaita vai uusia tulokkaita. Paikallisella tasolla sekä viranomaiset että yhdistykset voivat tukea kansalaisten osallistumista joko yksin tai yhdessä muiden kanssa. Tätä tukee ensinnäkin tietoisuuden lisääminen kulttuuriperinnöstä. Toiseksi toimijat voivat tarjota mahdollisuuksia osallistua hankkeisiin, joissa kulttuuriperintöä tunnistetaan, tulkitaan, tutkitaan sekä esitellään. Osallistava lähestymistapa kulttuuriperintöön yhdistää sekä perinteisiä että uusia keinoja, kanavia ja välineitä. Se edellyttää ymmärrystä yhteiskunnassa vallitsevista odotuksista ja voi osaltaan edistää osallistavaa demokratiaa myös laajemmin.

Suurimmat haasteet	S2	S4	S6	S8			
Yhtymäkohdat	D1	D3	K1	K3			

Toimenpiteet

- Järjestä paikallisten asukkaiden ja kulttuuriperinnön asiantuntijoiden vetämiä tutustumisretkiä eri naapurustoihin, kyliin, kaupunkeihin, käsityöpajoihin, museoihin, kirjastoihin jne.
- Kannusta paikallisia käsityöläisiä järjestämään esittelytilaisuuksia ja tuomaan esiin paikallista osaamista ja tietotaitoa.
- Järjestä tapahtumia, joissa esitellään perinteistä kulttuuriperintöä (esimerkiksi leivinuunit, öljynpuristamot, höyryveturit, paikallismuseot, musiikki, tanssi, tarinat ja traditiot).
- Kuulostele yhteiskunnallista tilannetta ja muutosta, jotta voit tunnistaa, minkälaisia odotuksia ja tarpeita erilaisilla ihmisillä, kuten nuorilla, ikääntyneillä tai uusilla maahantulijoilla on ja mikä heitä kiinnostaa ja mikä ei.
- Lisää tietoisuutta kulttuuriperinnön edistämistä ja jakamista auttavista digitaalisista työkaluista.
- Laadi julkaisukäytännöt erilaisille julkaisuille kuten pamfleteille, esitteille ja tieteellisille julkaisuille.
- Edistä aktiivista kansalaisuutta tuottamalla laajalevikkistä audiovisuaalista ja digitaalista sisältöä, kuten televisio- ja radio-ohjelmia, kilpailuja sekä tukemalla projektien ja hankkeiden avointa jakamista verkossa.
- Toteuta osallistavia hankkeita, joissa keskiössä on kulttuuriperinnön tunnistaminen sekä aluekehityshankkeita, jotka sisältävät myös kulttuuriperinnön.

Esimerkki:

- "SOS Patrimoine": Vallonian alueen maaseutusäätiön temaattisia tietosivuja voivat hyödyntää myös kulttuuriperinnön vaalimiseen osallistuvat kansalaiset. (Belgia, Vallonia) www.frw.be

Suositus S2

Tee kulttuuriperinnöstä helpommin lähestyttävää

Kulttuuriperintö on yhteistä omaisuuttamme ja sen saavutettavuuden turvaaminen sekä paikan päällä että etäältä tukee kulttuuriperinnön tarkoituksen toteutumista ja tuo sille lisäarvoa. Kulttuuriperintöä voidaan hyödyntää eri muodoissa – aineellisessa, virtuaalisessa, fyysisessä tai kognitiivisessa – kun ihmisille halutaan tarjota aineksia tulkinnoille ja mielipiteille. Kulttuuriperintö vetoaa aisteihin ja havaintoihin ja vaikuttaa käsityksiimme maailmasta. Sen kautta voidaan puhutella erilaisia ihmisiä ja heidän yksilöllisiä tulkintojaan sekä edistää kunnioitusta niitä kohtaan. Saavutettavuuden edistämiseen tähtäviä hankkeita suunniteltaessa painopiste on potentiaalisten kohderyhmien ja heidän tarpeittensa tunnistamisessa. Sekä luovuutta että jäämäkkyyttä tarvitaan, jotta hankkeet saavuttavat kohdeyleisönsä ja onnistuvat myös laajentamaan ja aktivoimaan sitä.

Kulttuuriperintökokemuksen laajentamiseksi ja vuorovaikutuksen lisäämiseksi on jo tarjolla useita keinoja ja tekniikoita osallisuutta tukevista käytännöistä digitaalisiin alustoihin ja verkostoihin sekä lisättyyn todellisuuteen.

Kulttuuriperintö heijastaa ihmiskunnan luovuutta läpi aikojen ja on myös luovuuden lähtökohta. Kulttuuriperinnön avaamisen tavoitteena on, että eri ihmiset ja ihmisryhmät muodostavat henkilökohtaisen suhteen jaettuun kulttuuriperintöön.

Suurimmat haasteet	S1	S2	S5	S7			
Yhtymäkohdat	D1	D3	K1	K3			

Toimenpiteet

- Paranna kulttuuriperintökohteiden turvallisuutta ja saavutettavuutta tekemällä niistä mahdollisimman esteettömiä niin, että myös liikunta- ja aistirajoitteiset henkilöt voivat käydä niissä.
- Selvitä opasteiden laatu ja riittävyys ja tee tarvittavat toimenpiteet niiden selkeyttämiseksi.
- Ota viestinnässä ja käytännöissä huomioon eettiset näkökohdat, jotta kohderyhmien moninaisuus ja tulkinnat kulttuuriperinnöstä tulevat huomioiduksi.
- Ota käyttöön kohderyhmän mukaan räätälöityjä kannustimia (nuoret, satunnaiset käyttäjät jne.).
- Järjestä tietoisuutta lisääviä kampanjoita (esim. lehdissä tai lastenlehdissä julkaistavat kampanjat, pelit ja kilpailut).
- Tuota monikielistä materiaalia esityksiä varten ja tulkintojen tueksi.
- Käytä esityksissä vuorovaikutteisia, hauskoja ja luovia elementtejä.
- Esittele kävijöille erilaisia tapoja tulkita kulttuuriperintöä.
- Laajenna kulttuuriperintökokemuksia yhdistämällä eri kulttuurimuotoja (tanssia, musiikkia, perinteisiä ja uusia taitoja, gastronomiaa jne.) ja vetoamalla sekä aisteihin, tunteisiin että ymmärrykseen.
- Tuota audiovisuaalista ohjelmaa.
- Kannusta kulttuuriperinnön virtuaaliseen etäkäyttöön hyödyntämällä uusinta teknologiaa ja sosiaalisia verkostoja.
- Kerää ja esittele kansalaisten kulttuuriperintöä koskevia tarinoita.
- Edistä kulttuuriperintöä koskevaa monitieteistä lähestymistapaa.

Taso: paikallinen, alueellinen, kansallinen, Euroopan laajuinen

Esimerkki:

- Euroopan kulttuuriympäristöpäivien (European Heritage Days) aikana toteutetut toimet (Eurooppa)
<http://pjp-eu.coe.int/en/web/ehd-jep>

Suositus S3

Hyödynnä kulttuuriperintöä Euroopan ja eurooppalaisten perusarvojen vahvistamisessa ja välittämisessä

Kulttuuriperintö, kaikessa loistossaan ja monimuotoisuudessaan, voi auttaa eurooppalaisia laajentamaan näkökulmaansa myös oman kansallisen, alueellisen ja paikallisen identiteettinsä ulkopuolelle. Kulttuuriperintö voi saada heidät tuntemaan, että he ovat osa yhteistä kulttuuria ja historiaa, jonka perustana ovat eurooppalaiset perusarvot, humanismi ja demokratia. Kulttuuriperintö auttaa ymmärtämään, mikä merkitys muualta tulleilla aineellisilla ja aineettomilla vaikutteilla on ollut ja on Euroopassa syntyneeseen tietoon, taitoon ja osaamiseen. Kulttuuriperintönäkökulma tuo esiin, miten eri vaikutteet yhä vaikuttavat Euroopan rakenteisiin, ominaispiirteisiin ja ihanteisiin.

Suurimmat haasteet	S1	S2	S3	S4	S5	S6	S7	S8
<i>Yhtymäkohdat</i>	<i>D1</i>	<i>K1</i>	<i>K3</i>	<i>K6</i>				

Toimenpiteet

- Osallistu Euroopan ja eurooppalaisen kulttuurin ja perusarvojen edistämiseen ja levittämiseen eri kulttuuriperinnön muotoja hyödyntämällä.
- Korosta kulttuuriperinnön moninaisuuden eurooppalaista ja paikallista ulottuvuutta.
- Tunnista ja tuo esiin aineellisia ja aineettomia ulkoisia vaikutteita, jotka ovat vaikuttaneet Euroopan yhteiskunnalliseen ja historialliseen kehitykseen.
- Tunnista ja tuo esiin tapauksia, joissa osaamista, tietoa ja taitoja on tuotu Eurooppaan tai viety Euroopasta muualle.
- Laadi esitykset kohdeyleisön mukaan ja pyri osoittamaan, että kulttuuriperintömme ja kulttuurinen moninaisuus ovat tärkeä voimavara tulevaisuuden Euroopalle.
- Tuota kirjallista, audiovisuaalista ja digitaalista sisältöä useilla kielillä luoden yhteyksiä tietyn kulttuuriperintökohteen tai -tapahtuman ja muiden kulttuurien välille.
- Osallistu Euroopan kulttuuriympäristöpäivien tapahtumiin ja muihin tapahtumiin,

jotka tuovat esiin yhteyden kulttuuriperinnön ja eurooppalaisten arvojen, ihanteiden ja periaatteiden välillä.

- Levitä Euroopan kulttuuriperintötunnuksen (European Heritage Label) henkeä ja luo kiinnostusta kulttuuriperintöön hyödyntämällä alueellista ja paikallista kulttuuriperintöä.
- Tue ja edistä Euroopan kulttuuripääkaupungit -ohjelmaa.
- Laadi kattava monitieteellinen kuvaus yhteisestä eurooppalaisesta kulttuuriperinnöstä.

Taso: paikallinen, alueellinen, Euroopan laajuinen

Esimerkki:

- Europa Nostra -palkinto ja Euroopan kulttuuriperintötunnus, Franz Lisztin musiikkiakatemia (Unkari)

Suositus S4

Tuo esiin kulttuuriperintöä kohtauspaikkana ja mahdollisuutena edistää kulttuurien välistä vuoropuhelua, rauhaa ja suvaitsevaisuutta

Muistomerkit, kulttuuriperintökohteet ja kulttuurilaitokset ovat ihanteellisia kohtaus- ja keskusteluareenoita, kuten antiikin agorat aikoinaan. Kulttuuriperintö yhteisenä omaisuutena tarkoittaa myös sitä, että se vahvistaa julkisten tilojen arvoa jaettuna ja avoimena. Joidenkin kohteiden ja muistomerkkien kohdalla on otettava huomioon eri yhteisöjen ja ryhmien antamat merkitykset, jotta käyttöön liittyvät kysymykset voidaan ratkaista oikeudenmukaisesti. Yksityisillä omistajilla on hyvä mahdollisuus herättää kiinnostusta ja uusia ajatuksia sekä kannustaa dialogiin avaamalla kulttuuriperintökohteensa ja jakamalla kokemuksensa, tietonsa ja kohteensa tarinan myös muille.

Suurimmat haasteet	S1	S2	S3	S4	S5	S6	S7	S8
<i>Yhtymäkohdat</i>	<i>K1</i>	<i>K2</i>	<i>K3</i>					

Toimenpiteet

- Säilytä, herätä henkiin ja vahvista antiikin agoran henkeä korostamalla julkisten tilojen ja muistomerkkien historiaa ja arvoa.
- Edistä kaupunkikehitystä, joka huomioi kulttuuriperintökohteet ja edistää julkisten tilojen alueiden käyttöä kohtauspaikkoina.
- Tue ja tuo esiin yksityisiä ja julkisia hankkeita, jotka tukevat kulttuuriperinnön

hyödyntämistä pohdiskelua, ajatusten vaihtoa ja luovuutta edistävinä paikkana.

- Luo sisältöä, joka tuo esiin aineelliseen ja aineettomaan kulttuuriperintöön liittyviä yhteisiä arvoja.
- Osallistu Euroopan neuvoston Monikulttuuriset kaupungit -ohjelmaan.

Taso: paikallinen, alueellinen, kansallinen, Euroopan laajuinen

Esimerkki:

- "Un'altra storia" ("Toinen tarina"). Monikulttuurinen kierros Breran museossa (Italia): <http://valorizzazione.beniculturali.it/it/notizie/259-brera-unaltra-storia-percorsi-interculturali-nel-museo.html>

Suositus S5

Rohkaise ja arvioi kansalaisten osallistumista tukevia käytäntöjä

Kansalaisten osallistuminen on keskeinen osa demokraattista prosessia myös kulttuuriperinnön alalla. Useimmissa maissa mahdollisuus julkiseen toimintaan toteutuu joko organisoidusti tai muutoin ja myös kansalaisyhteiskunnalla on vaikutusta poliittiseen päätöksentekoon. Osallisuus edistää sekä kulttuuriperinnöstä nauttimista että henkilökohtaisen ja kollektiivisen vastuun ottamista. Osallistumisen vahvistamiseksi on tunnistettava jo olemassa olevat käytännöt ja toimintatavat sekä arvioitava niiden vaikuttavuus.

Suurimmat haasteet	S1	S3	S5	S6	S7		
Yhtymäkohdat	D1	D7	K1	K7			

Toimenpiteet

- Tunnista osallistumisen esteet ja esitä niille ratkaisuja.
- Arvioi olemassa olevat käytännöt ja toimintatavat, jotta voit edistää kansalaisten osallistumista kulttuuriperinnön vaalimiseen: tunnistamiseen, kuvailuun, tulkintaan ja esittelemiseen.
- Muokkaa arvioinnin perusteella jo käytössä olevia toimintatapoja osallistumisen parantamiseksi.
- Ota käyttöön uusia osallistavia käytäntöjä.

Taso: paikallinen, alueellinen, kansallinen

Esimerkki:

- Dubrovnikin muinaisesineiden ystävien yhdistys Društvo prijatelja dubrovačke starine (Kroatia) <http://citywallsdubrovnik.hr/drustvo/?lang=en>

Suositus S6

Luo rakenteita, jotka tukevat viranomaisia ja yhteisöjä vaalimaan kulttuuriperintöä paikallisella tasolla

Kansalaisilla täytyy olla mahdollisuus ilmaista kulttuuriperintöä koskevia odotuksiaan ja osallistua kulttuuriperinnön vaalimiseen. Tämä ilmenee esimerkiksi siinä, että kulttuuriperinnön ympärille muodostuu omaehtoisesti yhteisöjä, jonka jäsenet jakavat kokemuksen kulttuuriperinnön merkityksellisyydestä ja haluavat vaalia ja välittää sitä tuleville sukupolville. Tarvitaan kuitenkin myös rakenteita osallistumisen edistämiseksi ja kulttuuristen oikeuksien toteutumiseksi. Toimivien rakenteiden luominen edellyttää yhteistyötä muiden hallinnon alojen kanssa.

Suurimmat haasteet	S1	S2	S4	S5	S6	S7	
Yhtymäkohdat	K1	K6	D1	D7			

Toimenpiteet

- Mukauta olemassa olevia lakeja, säädöksiä ja menettelytapoja siten, että ne mahdollistavat uusien kumppanuuksien muodostamisen eri viranomaisasoilla sekä kaikkien asianomaisten sidosryhmien välillä.
- Tue julkista keskustelua ajankohtaisista kulttuuriperintöä koskevista aiheista ja sen tulevista suuntaviivoista.
- Kutsu kansalaiset osallistumaan kulttuuriperintöä koskevaan inventointityöhön, kyselyihin ja suojeluun yhdessä asiantuntijoiden kanssa.
- Käytä kaikkia käytettävissä olevia keinoja, joilla voi tukea osallistumista kulttuuriperinnön tunnistamiseen, tutkimukseen, tulkintaan, suojeluun, vaalimiseen ja esittelemiseen.
- Tue osallistamisen edellyttämien taloudellisten resurssien keräämistä.
- Huolehdi siitä, että politiikka-asiakirjat ja ohjeistukset huomioivat kulttuuriperintöyhteisöjen osallistumisen julkisiin toimiin.
- Rohkaise laatimaan aluekehitys- ja suunnitteluasiakirjoja tavalla, joka ottaa huomioon kulttuuriperinnön voimavarana ja edistää kansalaisten osallistumista.

Taso: paikallinen, alueellinen, kansallinen

Esimerkki:

- Alueellinen kulttuuriin ja kulttuuriperintöön liittyvien sidosryhmien neuvoa-antava konferenssi, Pays de la Loire (Ranska)
www.culture.paysdelaloire.fr/politiques-culturelles/conference-regionale-consulta-

tive/www.culture.paysdelaloire.fr/politiques-culturelles/conference-regionale-consultative/

Suositus S7 Kehitä ja edistä osallistavia tapoja tunnistaa kulttuuriperintöä

Kulttuuriperinnön kartoittaminen yhdessä kansalaisten kanssa auttaa tunnistamaan ja nimeämään kulttuuriperintöä sekä edistää vastuunottoa ja omistajuutta kulttuuriperinnöstä. Kartoittaminen toimii myös erilaisten vaalimiseen ja edistämiseen liittyvien prosessien luonnollisena lähtökohtana. Osallistuminen tunnistamiseen ja nimeämiseen tukee henkilökohtaisen suhteen syntymistä sekä edistää kiinnittymistä lähiympäristöön. Ympäristösuhteen muodostuminen taas edesauttaa hyvän elinympäristön merkityksen ymmärtämistä myös laajemmin sekä herättää tietoisuuden yhteisestä vastuusta elinympäristön laadun turvaamiseksi.

Suurimmat haasteet	S2	S4	S5	S6	S7	S8	
Yhtymäkohdat	K1	K2	K3	D3			

Toimenpiteet

- Perusta yhteistyöfoorumeita kulttuuriperinnön kartoittamiseksi.
- Kehitä osallistavia ja alueellisia kulttuuriperinnön kartoitusohjelmia ja -hankkeita eri kohdeyleisöille (aikuiset, lapset, ikääntyneet jne.) yhteistyössä asiantuntijoiden kanssa.
- Tue temaattisten kulttuuriperintöluetteloiden laatimista.
- Tue hankkeita, joissa yhdistetään erilaisia taitoja.
- Tue hankkeita, jotka tuovat esiin kontekstin, johon kulttuuriperinnön tunnistaminen suhteutuu ja varmista, että tämän seurauksena niiden suhde ympäristöönsä säilyy elävänä. Esineiden luokittelu osaksi kulttuuriperintöä auttaa varmistamaan, ettei niitä irroteta ympäristöstään ja kontekstistaan.
- Toteuta hankkeita, jotka sisältävät myös koulutusta ja uuden oppimista sekä avoimia keskustelutilaisuuksia.
- Aseta uhanalaisten ja vaarassa olevien kulttuuriperintökohteiden tunnistaminen ja luettelointi etusijalle.

Taso: paikallinen, alueellinen, kansallinen

Esimerkki:

- Eräät Interreg-hankkeiden (EU) puitteissa toteutetut toimet; ks. esimerkiksi "Transformation du patrimoine":
<http://muap.be/projets/le-projet-trans-formation-du-patrimoine-interreg-iv>

Suositus S8

Tue paikallisyhteisöjen ja -viranomaisten kulttuuriperinnön elvyttämishankkeita ja -aloitteita

Varmistetaan, että ihmisille ja yhteisöille merkitykselliset kohteet, esineet, tavat, tapahtumat ja perinteet sekä niiden heijastamat arvot, uskomukset, tiedot ja taidot eivät jää unohduksiin. Paikallisyhteisöjen ja -viranomaisten hankkeita ja aloitteita, erityisesti niitä jotka koskevat hauraimmasta asemasta olevan kulttuuriperinnön vaalimista, tulee tukea. Paikallisyhteisöt ovat oman alueensa erityisasiantuntijoita ja ne voivat välittää suullista perinnettä sekä yhteisen muistin säilyttämiseksi että kulttuuriperinnön välittämiseksi uusille asukkaille ja matkailijoille.

Suurimmat haasteet	S2	S3	S4	S5	S6	S8	
Yhtymäkohdat	D1	D4	K1	K2	K3	K8	

Toimenpiteet

- Lisää kansalaisten ymmärrystä ja tietoa kulttuuriperinnöstä.
- Tuo esiin paikallisyhteisöjen toteuttamia hankkeita ja toimenpiteitä, joiden tavoitteena on esitellä ja elvyttää paikallista kulttuuriperintöä.
- Tue paikallisen suullisen perinteen siirtymistä.
- Tue paikallisia kollektiivisen muistin ja historian välittämishankkeita kuten tutustumiskäyntejä, muistelutyötä, kertomuksia, tarinoita ja julkaisuja.
- Kouluta paikallisista asukkaista alueensa lähettäjiä jakamaan sitä koskevaa tietoa ja tarinoita.
- Tue kansalaisten sitoutumista kulttuuriperinnön vaalimiseen ja uusintamiseen.

Taso: paikallinen

Esimerkki:

Nantesin linnamuseon fyysistä saavutettavuutta parannettiin, jolloin asukkaiden on helppo päästä museoon ja sitoutua sen toimintaan. Kun museo on saavutettavissa, paikalliset asukkaat ottavat enemmän vastuuta kohteesta. (Nantes, Ranska)

www.chateaunantes.fr/en/access

Suositus S9

Tue ylisukupolvisia ja kulttuurien välisiä kulttuuriperinnön edistämishankkeita

Ylisukupolvisten ja kulttuurien välisten hankkeiden tukemista ja edelleen kehittämistä on syytä jatkaa. Vuoropuheluun ja erilaisuuden ja moninaisuuden kunnioitukseen perustuvat hankkeet tukevat toimijoiden osaamisen kehittymistä sekä vahvistavat sosiaalista yhteenkuuluvuutta.

Suurimmat haasteet	S1	S3	S4	S5	S6	S8	
Yhtymäkohdat	K2	K4	D1	D3			

Toimenpiteet

- Järjestä tilanteita, joissa eri ikäisillä on yhteinen tekemisen kohde ja mahdollisuus vuorovaikutukseen toistensa kanssa, esimerkkeinä kenttätutkimukset, valokuvaus, perinnetyöpajat, kulttuuriperintöresurssien digitaalinen käyttö tai erilaiset käsityötekniikat.
- Perusta kerhoja, joissa ihmiset voivat vaihtaa tietoaan ja osaamistaan.
- Järjestä koulutusta digitaalisten välineiden käytöstä heille, jotka eivät vielä koe hallitsevansa uutta teknologiaa.
- Tue kulttuuriperintökohteiden restaurointityössä moninaisuutta (esimerkiksi osallistujien ikä, yhteiskunnallinen tausta, alkuperämaa, toimintarajoitteet jne. huomioiden).
- Tue erilaisten ihmisten ajatustenvaihtoa kulttuuriperintökohteissa ja asuinalueilla.

Taso: paikallinen

Esimerkki:

- Työpajatoiminta tarjoaa lapsille mahdollisuuksia kokeilla käytännössä erilaisia taitoja ja tukee samalla sukupolvien välistä kokemusten vaihtoa. (Ranska).
www.loutilenmain.fr

Suositus S10

Edistä julkisen ja yksityisen sektorin välistä yhteistyötä

Julkisen ja yksityisen sektorin yhteistyötä on tarpeen kehittää, kun kansalaisia osallistetaan

kulttuuriperinnön hallintoon ja toimintaan. Osallistaminen tarkoittaa kansalaisyhteiskunnan ja kansalaisten osallistumista koko prosessiin, ideoinnista rahoitukseen ja täytäntöönpanoon saakka. Kulttuuriperintötyön resursseja vahvistetaan vaihtoehtoisilla rahoitus- ja osallistumistavoilla. Kun kulttuuriperintötyöhön kehitetään erilaisia käytäntöjä, vastataan paremmin sekä ihmisten odotuksiin että yhteiskunnan tarpeisiin. Uudet käytännöt ja toimintamallit edellyttävät myös valtion osallistumista ja julkisia investointeja. Käytäntöjen kehittäminen edellyttää kaikkien toimijoiden yhteistä pohdintaa kulttuuriperintötyön eettisistä periaatteista.

	S1	S2	S4	S5	S6	S7	S8
<i>Yhtymäkohdat</i>	<i>D1</i>	<i>D5</i>	<i>D7</i>				

Toimenpiteet

- Kartoita yrityksiä, jotka voisivat olla kiinnostuneita osallistumaan kulttuuriperintötyöhön.
- Listaa toimijoita, kuten kauppakamarit ja muut sponsorit, jotka voisivat tukea kulttuuriperintöhankkeita.
- Kerro mahdollisille kumppaneille kulttuuriperinnön yhteiskunnallisista hyödyistä.
- Laadi yhteistyöhankkeille eettiset periaatteet, joilla selvennetään, mitä kumppaneilta vaaditaan ja mitä hyötyä hankkeista on kumppaneille.
- Etsi vaihtoehtoisia rahoitusmuotoja kulttuuriperintötyöhön.
- Hae kulttuuriperinnölle sponsoreita ja suojelijoita.
- Tue toimintamalleja, joissa vapaaehtoiset ja ammattilaiset toimivat yhteistyössä sekä jotka luovat harjoittelupaikkoja.
- Tue ja edistä vapaaehtoistoimintaa.
- Kannusta erilaisia osallistumisen muotoja kuten aikapankki, materiaalien lahjoittaminen ja työkalujen lainaaminen.
- Kannusta kansalaisia tukemaan ja kantamaan vastuuta myös taloudellisesti heitä kiinnostavista kulttuuriperintöhankkeista ja vahvista kulttuuriperintöhankkeiden rahoitusta etsimällä myös uusia rahoitusmalleja, kuten joukkorahoitus.

Taso: paikallinen, alueellinen, kansallinen

Esimerkki:

- Lottery Fund (Yhdistynyt kuningaskunta)
www.biglotteryfund.org.uk

D

VI.II ALUEELLISEN JA TALOUDELLISEN KEHITYKSEN NÄKÖKULMA (D)

Alueellisen ja taloudellisen kehityksen näkökulmassa (territorial and economic development = D) yhdistyvät kulttuuriperintö, yhdyskuntasuunnittelu, talous sekä paikallis- ja aluehallinto kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti.

Haasteet

- D1. Osallistavan ja yhtenäisen yhteiskunnan rakentaminen
- D2. Euroopan menestyminen kulttuuriperintöä hyödyntäen
- D3. Eurooppalaisten mahdollisuus nauttia korkeasta elämänlaadusta sopusoinnussa ympäristön kanssa
- D4. Kulttuuriperinnön integroidun suojeluperiaatteen täytäntöönpano
- D5. Kulttuuriperinnön huomioon ottaminen kestävästä kehitystä edistävässä yhdyskuntasuunnittelun ja aluekehityksen strategioissa ja -ohjelmissa
- D6. Osaamisen kehittäminen julkisissa palveluissa siten, että kulttuuriperinnön hyödyntäminen tunnustetaan yhtenä ratkaisuna kestävän alue- ja yhdyskuntasuunnittelun haasteisiin
- D7. Julkisten toimijoiden kulttuuriperintöalan osaamisen ylläpitäminen ja kehittäminen
- D8. Kulttuuriperinnön käyttämisen ja uusintamisen lisäämisen.

Suosituksat

Suositus D1

Edistä kulttuuriperinnön hyödyntämistä voimavarana ja edesauta taloudellisia investointeja

Kulttuuriperintö on voimavara, jolla on merkittävä kulttuurinen, sosiaalinen, ekologinen, taloudellinen ja tieteellinen arvo. Kulttuuriperintö on pääomaa, joka vaikuttaa myös kestäväan kehitykseen ja hallintaan. Kulttuuriperinnön positiivisista vaikutuksista kestäväan kehitykseen yhteiskunnan eri aloilla on runsaasti näyttöä. Kulttuuriperintöön sijoittamisen myönteisistä taloudellisista vaikutuksista tulee viestiä viranomaisille, omistajille, yrityksille, yksittäisille lahjoittajille, kansalaisyhteiskunnalle ja yhteisöille.

Suurimmat haasteet	D2		D3	D4	D5	D6	D7	
Yhtymäkohdat	S2							

Toimenpiteet

- Tue ja tuo esiin kulttuuriperintöhankkeita, jotka kunnioittavat kulttuuriperinnön eheyttä.
- Ota käyttöön tai vahvista kannustimia, jotka edistävät kulttuuriperinnön säilyttämistä, hoitoa, suojelua ja vaalimista sekä kulttuuriperintökoulutusta, -opetusta ja -kasvatusta.
- Jaa esimerkkejä kulttuuriperinnön myönteisistä vaikutuksista yhteiskunnallisesti, alueellisesti ja taloudellisesti.
- Tuo esiin eri tapoja tukea kulttuuriperintöön liittyviä hankkeita.
- Tue investointihankkeita, joissa kulttuuriperintö on taloutta tukeva strateginen tekijä.

Taso: paikallinen, alueellinen, kansallinen, Euroopan laajuinen

Esimerkkejä:

- "Cultural Heritage counts for Europe" ("Kulttuuriperintö on tärkeä Euroopalle") -raportti, 2015 (Eurooppa)
www.theheritagealliance.org.uk/cultural-heritage-counts-for-europe/
- Art Bonus (Italia): kulttuurilahjoituksia koskeva suotuisa verotusjärjestely, <http://artbonus.gov.it/>

Suositus D2

Tue ja edistä kulttuuriperintösektorin merkitystä työpaikkojen luomisen ja liiketoimintamahdollisuuksien kannalta

Kulttuuriperintöalalla on yli 300 000 työpaikkaa, ja Euroopan unionin arvion mukaan välillisesti jopa seitsemän miljoonaa työpaikkaa. Alalla on hyvin erityyppisiä ammatteja, joissa edellytetään monenlaista osaamista, esimerkkeinä suojelu ja restaurointi, tekninen suunnittelu ja kunnossapito, hallinto ja johtaminen, kyselytutkimukset ja markkinointi, tieteellinen tutkimus ja teknologia.

Kulttuuriperintöalan työpaikkoja on julkisella, yksityisellä ja vapaaehtoisella sekä myös matkailun, kaupan, tutkimuksen ja koulutuksen alueella. Sijoittaminen kulttuuriperintöön tukee työllisyyttä ja rakentaa osallistavaa ja yhtenäistä yhteiskuntaa.

Suurimmat haasteet	D1	D2	D3	D5	D6	D7	
Yhtymäkohdat	K2	K5	S8				

Toimenpiteet

- Tue kulttuuriperintöalan ja elinkeinoelämän yhteistyötä.
- Käytä kulttuuriperintöalan mahdollisuuksia työelämään sijoittumisen edistämässä.
- Ota huomioon mikro-, pienet ja keskiuuret yritykset julkisten hankintojen kilpailutuksessa.
- Kerro kulttuuriperinnön taloudellisista ja sosiaalisista vaikutuksista kansalaisille ja vaikuttajille ja päättäjille.
- Tue kulttuuriperinnön tutkimuksen edellytyksiä ylläpitävän ministeriön toimintaa.
- Ota käyttöön sellaisia menettelyjä, jotka tekevät mahdolliseksi kulttuuriperinnön hyödyntämisen myös muilla aloilla.
- Tue kulttuuriperinnön kehittämistä tieteelliseen tutkimukseen ja tietoon pohjautuvien palveluiden ja toimenpiteiden avulla.

Taso: paikallinen, alueellinen, kansallinen, Euroopan laajuinen

Esimerkki:

- Kulttuuriperintöalan työllisyysohjelma, Vallonian alueen hallitus (Belgia, Vallonia)
<http://prevot.wallonie.be/alliance-patrimoine-emploi-le-patrimoine-au-service-du-developpement-economique-de-la-wallonie>

Suositus D3 Edistä ja tee näkyväksi kulttuuriperintöön liittyvää osaamista ja ammattitaitoja

Ihmiset tuntevat heikosti kulttuuriperintöalan ammatteja. Kulttuuriperintökohteissa on mahdollista esitellä alan ammatteja ja välittää siten tietoa kulttuuriperinnöstä ja sen merkityksestä alan ammattilaisten, alueen asukkaiden ja kohteessa vierailevien kesken. Esimerkiksi nuoria, uraansa mietiviä, voi kiinnostaa muun muassa perinteisten menetelmien ja uusimman teknologian yhdistäminen kulttuuriperintötyössä. Lisäksi on tärkeää kertoa veromaksajille siitä, miten julkisia varoja on käytetty ja käytetään.

Suurimmat haasteet	D1	D3	D5	D6			
Yhtymäkohdat	K1	K2	K4	K5	K8	S4	

Toimenpiteet

- Suunnittele alueelle kulttuuriperintöä koskevia taitoja ja ammatteja tukevia toimenpiteitä.
- Avaa yleisön tutustuttavaksi kaivaus- ja restaurointikohteita (muistomerkit, puutarhat, arkistot, kulttuuri- ja taide-esineet jne.)
- Päästä yleisöä tutustumaan kaivauskohteisiin, kasvitieteellisiin puutarhoihin, museoiden kokoelmatiloihin jne.
- Järjestä yleisölle työpajoja, laboratorioita, kokeiluja, työnäytöksiä ja yleisöesityksiä.

Taso: paikallinen, alueellinen, kansallinen, Euroopan laajuinen

Esimerkkejä:

- Eurooppalaiset taide- ja käsityöalan teemapäivät "Journées Européennes des Métiers d'Art" (Eurooppa)
www.journeesdesmetiersdart.fr/en-europe
- Denkmalin messut (Leipzig, Saksa)
www.denkmal-leipzig.com/?language=en

Suositus D4

Tuota tutkimustietoa kulttuuriperinnön vaikutuksista rakennus-, suunnittelu- ja infrastruktuurihankkeiden pohjaksi

Kulttuuriperinnön integroidun suojeluperiaatteen mukaisesti kulttuuriperintö tulee ottaa huomioon myös muilla toimialoilla. Erityisesti alue- ja yhdyskuntasuunnittelussa kulttuuriperintö tulisi nähdä rajoitteen sijaan voimavaransa. Kulttuuriperinnön vaalimiseen tähtäävät toimenpiteet tukevat kokonaisvaltaista ja korkealaatuista alue- ja ympäristösuunnittelua.

Suurimmat haasteet	D2	D3	D4	D5	D6		
Yhtymäkohdat	K5						

Toimenpiteet

- Toteuta laaja-alaisia kulttuuriperinnön vaikutuksia selvittäviä tutkimuksia.
- Tue olemassa olevien kulttuuriperintökohteiden korjaus-, entisöinti- ja elävöittämissankkeita.
- Tue mahdollisuuksien mukaan tutkimuksia, joissa selvitetään kulttuuriperintökohteiden suojelun tai restauroinnin kannattavuutta uudisrakentamisen sijaan.

Taso: paikallinen, alueellinen, kansallinen, Euroopan laajuinen

Esimerkki:

- Unescon maailmanperintösopimuksen toimintaohjeissa (Operational Guidelines for the Implementation of the World Heritage Convention, <http://whc.unesco.org/en/guidelines/>) nostetaan esiin toimenpide-ehdotuksia koskeva vaikutusten arviointi. Vastaavaa arviointia voitaisiin soveltaa myös muihin kulttuuriperintökohteisiin.

Suositus D5

Tue kulttuuriperinnön uudelleenkäyttöä, resurssitehokkuutta sekä hyödynnä perinteisiä menetelmiä, tietoa ja taitoja.

Kulttuuristen arvojen lisäksi kulttuuriperinnöllä on kiistatta myös taloudellista arvoa ja se voi olla kannattava investointi. Kulttuuriperinnön taloudellinen arvo on kuitenkin usein heikosti tai virheellisesti ymmärretty. Kiinteistöomaisuuden osalta kulttuuriperintö on luonnollinen osa rakennettua ympäristöämme. Esimerkiksi rakennushankkeissa otetaan kuitenkin liian harvoin huomioon hankkeen elinkaaren aikana käytetyn energian kokonaismäärä, eli niin sanottu harmaa energia. Kulttuuriperinnön hyödyntäminen voi tuottaa todellista energiansäästöä ja olla varteen otettava vaihtoehto uudisrakentamiselle. Kulttuuriperinnön tarkoituksenmukainen uudelleenkäyttö on keskeinen keino vastata väestörakenteen muutoksen epäsuotuisiin vaikutuksiin sekä kaupungeissa että maaseudulla.

Suurimmat haasteet	D1	D2	D3	D4	D5	D6	D7
<i>Yhtymäkohdat</i>	<i>S8</i>	<i>K3</i>					

Toimenpiteet

- Tunnusta integroidun kulttuuriperinnön suojelun merkitys ja tue sen asettamista kulttuuriperintöpolitiikan keskeiseksi painopistealueeksi.
- Ota käyttöön kannustimia kulttuuriperinnön ylläpitoa ja hoitamista varten.
- Pyri estämään irtaimen ja kiinteän kulttuuriomaisuuden tuhoutuminen vahvistamalla kansallista lainsäädäntöä.
- Tue kulttuuriperinnön käyttöä uusiin tarkoituksiin sen arvoa kunnioittavalla tavalla.

Taso: paikallinen, kansallinen, alueellinen

Esimerkkejä:

- Turvallisten ja vaatimusten mukaisten suojelualueiden perustaminen, kuten Ranskan Bourgognen maakunnassa sijaitseva Bibracten arkeologinen puisto ja konservointi- ja tutkimuskeskus (Ranska)
www.bibracte.fr/en

Suositus D6

Varmista, että kulttuuriperintö otetaan huomioon alueiden kehittämiseen liittyvissä strategioissa, suunnitelmissa ja toimenpiteissä

Integroitu lähestymistapa on yksi tärkeimmistä periaatteista eurooppalaisessa kulttuuriperintöpolitiikassa. Kulttuuriperintöä ei voi tarkastella irrallaan sen fyysisestä ja kulttuurisesta kontekstista. Sitoutuminen korkealaatuisen elinympäristön kehittämiseen edellyttää vastaavaa lähestymistapaa sekä kulttuuriperinnön huomioimista myös muilla hallinnonaloilla, erityisesti aluesuunnittelussa, ympäristön hoidossa sekä energia- ja maaseutupolitiikassa.

Suurimmat haasteet	D1	D2	D3	D4	D5	D6	D7
Yhtymäkohdat	S7	K4	K6				

Toimenpiteet

- Huomioi kulttuuriperintö järjestelmällisesti aluesuunnittelua ja ympäristönhoitoa koskevissa asiakirjoissa ja hallinnon tasoilla.
- Vie integroitu lähestymistapa käytäntöön ja huomioi se myös lainsäädännössä.
- Toteuta vanhojen rakennusten energiatehokkuutta selvittäviä hankkeita.

Taso: paikallinen, alueellinen, kansallinen, Euroopan laajuinen

Esimerkki:

- Maailmanperintöä koskevien velvoitteiden sisällyttäminen paikallisiin säädöksiin (esim. Vallonian alueen aluesuunnittelua, kaupunkirakentamista, kulttuuriperintöä ja energiaa koskevan lain 209/1 artikla)

Suositus D7

Huomioi kulttuuriperintö kestävän matkailun kehittämisessä

Kulttuuriperintö on yksi merkittävimmistä matkailualan resursseista. Kestävä matkailu pitää sisällään niin paikallisten asukkaisen elämänlaadun parantamisen, vierailijoiden odotusten tyydyttämisen kuin kulttuuriperinnön säilyttämisenkin. Aineellisen ja aineettoman kulttuuriperinnön arvojen tunnistaminen ja välittäminen voivat tarjota matkailijoille aitoja kulttuurikokemuksia sekä vahvistaa paikallisidentiteettiä, -taloutta ja asukkaiden juurtumista alueeseen. Uusia mahdollisuuksia matkailulle voivat tarjota muun muassa aineetonta kulttuuriperintöä koskevat paikallisten asukkaiden tarinat ja perinteisten taitojen ja tapojen esiin nostaminen festivaaleilla ja muissa tapahtumissa. Hidastamisen filosofian (eng. slow movement) mukainen, kulttuuriin kokemuksiin perustuva matkailu tukee ihmisten ja kulttuurien kohtaamista sekä edistää keskinäistä kunnioitusta ja ymmärrystä. Tämä auttaa vähentämään turistien määrää suosituimmista kohteissa ja lisäämään vähemmän tunnettujen kohteiden ja alueiden suosiota. Tällaisia kohteita tulisi mainostaa enemmän ja niiden tarjontaa ja saavutettavuutta helpottaa. Kestävän matkailun periaatteen mukaisesti kulttuuriperintömatkailua tulisi tukea, kehittää, säännellä tai rajoittaa tilanteen mukaisesti.

Suurimmat haasteet	D1	D2	D3	D4	D5	D6	
Yhtymäkohdat	S4	S6	S8	K3	K7	K8	

Toimenpiteet

- Laadi kulttuuriperintömatkailua koskevia kansallisia suunnitelmia ja sopimuksia.
- Toteuta matkailua koskevia toimia, joissa otetaan huomioon kulttuuriperintö ja paikallinen tietotaito.
- Huomioi matkailumainonnassa alueen kulttuuriperintökohteet perustellulla tavalla.
- Järjestä kuulemisia paikallisille asukkaille, jotta voit edistää kestävää ja vastuullista matkailua alueen kulttuuriperintöarvojen mukaisesti.
- Tiedota matkailualan toimijoille kulttuuriperinnöstä ja siihen liittyvistä mahdollisuuksista ja heikkouksista ja lisää tietoisuutta näistä myös laajemmin.
- Tue ammatti- ja toimialarajat ylittävää yhteistyötä.
- Laadi matkailijoille suunnattuja aineistoja ja palveluja kuten oppaita, virtuaaliesittelyjä ja paikallisopastuksia yhteistyössä alan toimijoiden kanssa.
- Arvioi ja ennakoi myös matkailun negatiivisia vaikutuksia ja mahdollisia rajoitustarpeita.

Taso: paikallinen, alueellinen, kansallinen

Esimerkki:

- Euroopan neuvoston kulttuurireitit (Eurooppa)
www.coe.int/t/dg4/cultureheritage/culture/routes/default_EN.asp

Suositus D8

Hyödynnä uutta teknologiaa kulttuuriperinnön suojelussa, restauroinnissa ja vahvistamisessa

Kulttuuriperinnön suojelu, restaurointi ja sen merkityksen vahvistaminen muuttuvassa ympäristössä edellyttävät uusien keinojen jatkuvaa etsimistä ja käyttöönottoa. Tarvetta on monialaiselle ja poikkitieteelliselle tutkimukselle, uusien toimintamallien ja -menetelmien kokeiluille sekä uuden teknologian hyödyntämiselle.

Suurimmat haasteet	D2	D4	D6	D8			
Yhtymäkohdat	K5	K6	K7				

Toimenpiteet

- Tiedota kulttuuriperintöalan toimijoita uuden teknologian tuomista mahdollisuuksista ja rajoituksista yhteistyössä alan asiantuntijoiden kanssa.
- Hyödynnä ennen restaurointityön käynnistämistä suoritettavissa alustavissa tutkimuksissa digitaalisia menetelmiä (digitointi, lisätty todellisuus, 3D-skannerit, mallinnus, droonit, LiDAR jne.).
- Hyödynnä edellä mainittuja tutkimusmenetelmiä, jotka eivät edellytä kajoamista kohteeseen, myös saavuttamattomilla ja herkillä alueilla.
- Käytä uutta teknologiaa (mallinnus, 3D-tulostus) myös tehdessäsi esityksiä kulttuuriperintökohteista.

Taso: paikallinen, alueellinen, kansallinen

Esimerkki:

- LiDAR-teknologian hyödyntäminen arkeologisessa tutkimuksessa (esim. Stonehenge, Yhdistynyt kuningaskunta)
www.wessexarch.co.uk/stonehenge/explore-stonehenge-landscape-lidar-survey

Suositus D9

Hyödynnä innovatiivisia tekniikoita kulttuuriperinnön esittelyssä yleisölle sen eheyttä vaarantamatta

Hyödynnä innovatiivisia tekniikoita ja lähestymistapoja kattavasti, mutta harkiten esitellessäsi eri kohteita. Varmista samanaikaisesti sekä kulttuuriperintökohteen eheys että saavutettavuus isolle yleisölle.

Suurimmat haasteet	D3	D4	D5				
Yhtymäkohdat							

Toimenpiteet

- Määritä kohteelle parhaat mahdolliset käyttö- ja käyntiehdot ja mieti, millä keinoin ne ovat saavutettavissa.
- Tuo esiin alueita tai esineitä, jotka aiemmin ovat olleet kadoksissa, saavuttamattomissa,

haavoittuvaisia tai yhteydestään irrallaan.

- Järjestä harkitusti vierailuja herkille alueille.
- Osallista paikalliset sidosryhmät ja asukkaat innovatiivisten palvelujen tuottamiseen ja tarjoamiseen

Taso: paikallinen, alueellinen

Esimerkkejä:

- Esihistoriallisten luolien jäljennöshankkeet (Chauvet, Lascaux, Altamira)
- Chauvet
<http://en.cavernedupontdarc.fr/>
- Lascaux
www.lascaux.culture.fr/
- Altamira
http://en.museodealtamira.mcu.es/Prehistoria_y_Arte/la_cueva.html

Suositus D10

Hyödynnä kulttuuriperintöä alueen erityispiirteiden esiintuomisessa sekä sen houkuttelevuuden ja tunnettuuden edistämässä

Kulttuuriperintö muodostuu vuorovaikutuksessa ympäröivien paikkojen ja alueiden kanssa ja myös heijastaa ja määrittää tietyn paikan ja alueen erityisluonnetta. Aineellinen ja aineeton kulttuuriperintö on voimavara, jota voidaan hyödyntää alueen sosiaalisen ja taloudellisen vetovoiman ja maineen rakentamisessa. Kulttuuriperinnön vaikutukset vahvistuvat, kun sitä hyödynnetään yhdessä muiden vetovoimaa lisäävien tekijöiden kanssa.

Suurimmat haasteet	D1	D2	D3	D4	D5	D6	
Yhtymäkohdat	K2	K3	K6				

Toimenpiteet

- Määritä alueelliset resurssit, mukaan lukien kulttuuriperintö kaikissa sen muodoissaan.
- Toteuta alueen kehitysnäkökulmista kriittinen ja tulevaisuuteen suuntautunut analyysi, jossa huomioidaan myös kulttuuriperintöalan tarjoamat taloudelliset ja sivistykselliset mahdollisuudet.
- Säilytä tai luo uusia mahdollisuuksia, paikkoja ja tiloja harjoittaa perinteisiin pohjautuvaa taloudellista toimintaa.
- Tuo esiin kulttuuriperinnön kestävät ominaisuudet ja vaikutukset (paikallisten

resurssien ja esimerkiksi toimitus- ja jakelujärjestelmien jne. hyödyntäminen).

- Edistä eettistä maineen luontia ja hallintaa, joka pohjautuu kulttuuriperinnön arvon ja merkityksen esiin nostamiseen
- Laadi alueellisia hoito-, käyttö- ja hallintasuunnitelmia, joissa otetaan huomioon kulttuuriperintö.

Taso: paikallinen, alueellinen

Esimerkkejä:

- Leader-hankkeet (EU): Paikalliset toimintaryhmät
www.europe-centre.eu/fr/42/Le_programme_LEADER.html
- Euroopan neuvoston paikallisen kehityksen pilottihankkeet (Local Development Pilot Projects, LDPP)
www.coe.int/t/dg4/cultureheritage/cooperation/SEE/LDPP/default_en.asp

Suositus D11

Luo uusia toimintamalleja sen varmistamiseksi, että kulttuuriperintö hyötyy siihen liittyvästä taloudellisesta kehityksestä

Kulttuuriperintö vaikuttaa keskeisesti alueen houkuttelevuuteen sen asukkaiden, matkailijoiden ja talouden toimijoiden näkökulmista. Kulttuuriperintö nähdään kuitenkin usein vain julkisia varoja kuluttavana, huomioimatta sen positiivisia vaikutuksia alueen sosiaaliseen ja taloudelliseen kehitykseen, kuten kiinteistömarkkinoihin. Hallinnan ja johtamisen mallien on varmistettava, että kulttuuriperintö itsessään hyötyy tuottamastaan lisäarvosta, esimerkiksi säilyttämiseen käytettävissä olevan rahoituksen kasvuna.

Suurimmat haasteet	D1	D2	D3	D4	D6		
<i>Yhtymäkohdat</i>	<i>S6</i>	<i>S8</i>	<i>K7</i>				

Toimenpiteet

- Lisää paikallistalouden toimijoiden tietoisuutta kulttuuriperinnön vaikutuksista heidän toimintaansa sekä vastuullisuutta kulttuuriperinnön ylläpidosta.
- Edistä sellaisten rahastojen ja säätiöiden perustamista, joihin kulttuuriperinnöstä taloudellisesti hyötyvät toimijat ja sidosryhmät voivat lahjoittaa varoja.
- Käytä saatuja tuottoja kulttuuriperinnön kehittämiseen.

Taso: paikallinen, alueellinen, kansallinen

Esimerkki:

- Kulttuuriperinnön suojeluun keskittyvien laitosten kokoelmien digitointi – HEREIN (Slovakia)
www.slovakiana.sk
www.opis.culture.gov.sk/uvod

K

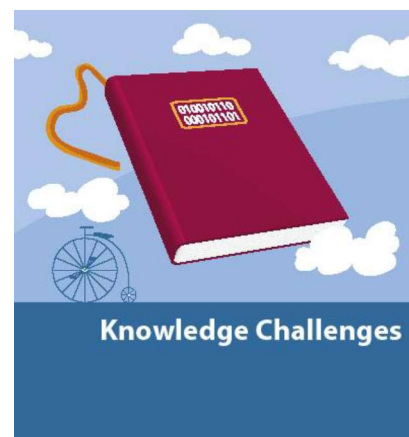

VI.III OSAAMISEN JA KOULUTUKSEN NÄKÖKULMA (K)

Osaamisen ja koulutuksen näkökulma ("knowledge and education" = K) keskittyy kulttuuriperintöön ja jaettuun tietoon sisältäen tietoisuuden lisäämisen, koulutuksen ja tutkimuksen.

Haasteet

- K1. Tiedon jakamisen edistäminen yhteiskunnassa
- K2. Kulttuuriperintöä koskevan tiedon ja taitojen tunnistaminen, säilyttäminen, välittäminen ja jakaminen
- K3. Tietoisuuden lisääminen kulttuuriperinnön välittämistä arvoista
- K4. Elinikäisen oppimisen varmistaminen kulttuuriperintöalan toimijoille
- K5. Kulttuuriperintöalalla toimivien ammattilaisten korkean osaamisen takaaminen
- K6. Hallitustenvälisen yhteistyön tukeminen, vahvistaminen ja edistäminen
- K7. Kulttuuriperintötutkimuksen edistäminen
- K8. Nuorten sitouttaminen kulttuuriperinnön vaalimiseen

Suosituksat

Suositus K1

Sisällytä kulttuuriperintöopetus osaksi opetussuunnitelmaa

Kulttuuriperinnön tulee olla osa opetusta varhaiskasvatuksesta alkaen. Opetuksen tulee perustua kulttuuriperintöä koskevaan monitieteelliseen ja monialaiseen tutkimukseen koskien sen eri osa-alueita. Kulttuuriperintöopetuksen tavoitteena on vahvistaa oppilaiden taitoja ja osaamista (kulttuuriperinnön tunnistaminen, analysointi jne.). Tavoitteena on myös vahvistaa kulttuuriperintöalaan liittyvien ammattien tuntemusta ja niiden taustaa. Kulttuuriperintöopetus auttaa ihmisiä ymmärtämään ja arvostamaan sekä omaa elinympäristöään ja koko maailmaa. Se lisää ymmärrystä meistä itsestämme ja muista, edistää keskinäistä kunnioitusta ja tukee kasvua vastuuntuntoiseksi kansalaiseksi. Kulttuuriperintöopetus ja -kasvatus voidaan toteuttaa osana virallista opetussuunnitelmaa tai sen ulkopuolella. Oppilaiden ja opettajien lisäksi myös vanhemmat, yhdistykset ja kulttuuriperintöalan toimijat voivat osallistua kulttuuriperintökasvatukseen.

Suurimmat haasteet	K1	K2	K3				
Yhtymäkohdat	S4						

Toimenpiteet

- Vaikuta koulujen opetussuunnitelmiin.
- Kouluta opettajia, ohjaajia ja muita ammattilaisia.
- Edistä vuoropuhelua koulutussektorin ja kulttuuriperinnöstä, museoista, arkistoista, kirjastoista jne. vastaavien tahojen välillä.
- Käynnistä monialaisia koulutushankkeita, joissa kulttuuriperintö on mukana.
- Edistä yhteistyötä yhdistysten, historiallisten seurojen jne. kanssa.
- Kehitä luokan ulkopuolella tapahtuvaa oppimista vierailujen, tutustumiskäyntien ja haastattelujen muodossa.
- Kutsu kulttuuriperinnön asiantuntijoita vierailemaan kouluissa.
- Varmista, että digitaalinen kulttuuriperintö ja tieto ovat entistä avoimempaa, saavutettavampaa ja helpommin hyödynnettävissä.
- Tue museoalan ammattilaisten toteuttamaa opetustoimintaa museoissa.

Taso: paikallinen, alueellinen, kansallinen

Esimerkki:

- Historian ja yhteiskuntaopin opettajien yhdistyksen ja opetusministeriön yhteistyössä valmistelemat opetusmateriaalit (Viro).

Suositus K2

Käynnistä toimenpiteitä, jotka rohkaisevat nuoria harrastamaan kulttuuriperintöä

Nuorten kannustaminen ja osallistuminen kulttuuriperintötoimintaan edellyttää tietoa siitä, mikä lisää tai heikentää nuorten motivaatiota. Tarvitaan myös erilaisten nuorille suunnattujen toimien ja lähestymistapojen käyttöönottoa. Osuvilla toimilla voidaan kannustaa nuoria omaksuma tai kehittämään uusia kulttuuriperintötoiminnan käytäntöjä.

Suurimmat haasteet	K2	K3	K8				
<i>Yhtymäkohdat</i>							

Toimenpiteet

- Ota käyttöön eri ikäryhmille suunniteltuja kulttuuri- tai kulttuuriperintöpasseja ja arvioi toimenpiteen onnistumista.
- Tue nuorille suunnattujen tapahtumien järjestämistä.
- Tarjoa nuorille sisäänpääsy kulttuuriperintökohteisiin ilmaiseksi tai alennettuun hintaan.
- Kehitä kannustimia yhdessä nuorten kanssa.
- Edistä ja tue nuorten omaksumia käytäntöjä (media, kilpailut).
- Järjestä tavanomaisesta poikkeavia kulttuuriperintötapahtumia.

Taso: paikallinen, alueellinen, kansallinen, Euroopan laajuinen

Esimerkkejä:

- Lapsille ja nuorille suunnattu Kulttuuriperintöympäristön tekijät -kilpailu, joka järjestetään Suomessa osana Euroopan kulttuuriympäristöpäiviä (European Heritage Days) www.kulttuuriperintokasvatus.fi/wp-content/uploads/2015/04/Cultural-Heritage-Markers2015_Instructions.pdf

Suositus K3

Kannusta luoviin ratkaisuihin yleisön huomion herättämiseksi

Yhteiskunnallisen ja teknologisen kehityksen edetessä myös yleisöjen odotukset ja toiveet muuttuvat. Kulttuuriperintöalan haasteena on herättää ja säilyttää laajan yleisön kiinnostus kulttuuriperintöön yhdistämällä luovuus tiedon jakamiseen ja ymmärrykseen. Tämän tavoitteen saavuttamista edesauttaa yhteistyö kulttuuriperintötoimijoiden ja muun luovan sektorin (elokuva, musiikki, kirjallisuus, uudet teknologiat, design, tietokonepelit jne.) välillä. Kulttuuriperinnön merkitystä tieteellisten, teknologisten sekä muiden innovaatioiden lähteenä on myös syytä nostaa esiin.

Suurimmat haasteet	K1	K2	K3	K4			
Yhtymäkohdat							

Toimenpiteet

- Nosta esiin kulttuuriperinnön ja huipputeknologian välistä vuorovaikutusta arkeologian, suojelun ja restauroinnin aloilla.
- Tuo kulttuuriperintöä esiin tapahtumissa, myös matkailijoille suunnatuissa.
- Lisää tietoisuutta ja tietämystä kulttuuriperinnöstä vuorovaikutteisten työkalujen avulla.
- Tue kulttuuriperintöön ja sen arvoihin keskittyvien pelien suunnittelua.
- Järjestä monialaisia tapahtumia (live-tapahtumat, katutaide, visuaalinen taide jne.), jotka perustuvat tietyn kohteen kulttuuriseen arvoon ja sen esille tuomiseen.

Taso: paikallinen, alueellinen, kansallinen

Esimerkki:

- Anatomija otoka (Erään saaren anatomia), Vis (Kroatia)
www.anatomija-otoka.com/

Suositus K4

Järjestä riittävästi koulutusta alan harrastajille ja muiden alojen ammattilaisille, jotka ovat tekemisissä kulttuuriperinnön kanssa

Alan ammattilaisten lisäksi myös monet muut ovat joko suoraan tai välillisesti tekemisissä kulttuuriperintöalan kanssa. Näitä ovat esimerkiksi kulttuuriperintökohteiden omistajat, kausityöntekijät, harjoittelijat, vapaaehtoiset sekä matkailu- ja majoitusalan, viestintäalan, pankki- ja vakuutussektorin, muiden kulttuurialojen sekä katastrofitilanteissa pelastustoimen ammattilaiset. On tärkeää lisätä näiden henkilöiden tietoisuutta kulttuuriperinnöstä ja sen perusteista muun muassa tarjoamalla tarvittavaa koulutusta. Kouluttajina voisivat toimia esimerkiksi alan ammattilaiset.

Suurimmat haasteet	K1	K2	K3	K4	K5		
<i>Yhtymäkohdat</i>							

Toimenpiteet

- Järjestä koulutusta/perehdytystä – kannustimia paikallisoppaille, kausityöläisille, harjoittelijoille ja palveluntarjoajille.
- Järjestä tapahtumia, joissa esitellään paikallisen kulttuuriperinnön tunnistamisen ja arvioinnin perusteita.
- Järjestä tiedotustapahtumia kulttuuriperintökohteiden omistajille.
- Osallista alan ammattilaisia kulttuuriperintöä koskevan tiedon ja taidon välittämiseen.
- Tue tutustumista kulttuuriperintöön yhdessä alan ammattilaisten kanssa.
- Kannusta ammattilaisia tarjoamaan opastusta kulttuuriperinnön harrastajille.
- Ota kulttuuriperintö ja sen erityispiirteet huomioon myös pelastussuunnitelmissa.

Taso: paikallinen, alueellinen, kansallinen

Esimerkki:

- Maaseudun kulttuurimatkaileupotentiaalin kehittämistä tukeva Europe Tour -hanke (ta-voitteena vahvistaa sidosryhmien ammatillista osaamista maaseudun kulttuurimatka- lussa)
www.europetour.tips

Suositus K5

Monipuolista kulttuuriperintöalan ammattilaisille tarjottavaa koulutusta

Kulttuuriperintöalan ammattien kehittyessä ammatilliset polut muuttuvat entistä moninaisemmiksi. Tarvitaan elinikäistä oppimista, kykyä mukautua uusiin tilanteisiin ja mahdollisuutta uudelleen kouluttautumiseen. Kulttuuriperintösektori koostuu useista eri aloista ja kaipaa eri alojen perusteet hallitsevia, avoimia ja muuntautumiskykyisiä yleisosaajia. Lisäksi tarvitaan erityisalojen huippuosaajia ja -asiantuntijoita korkeatasoisen toiminnan varmistamiseksi. Kulttuuriperinnön alalla, kuten myös muilla sektoreilla, suositetaan yhä enemmän harjoittelu- ja opiskelujaksoja yhdistelevää koulutusta sekä tunnustetaan entistä paremmin tiedon ja taitojen päivittämisen merkitys. Muutos edellyttää alan koulutuksen monipuolistamista (koulutuskeskuksia ammattilaisille, harjoittelupaikkoja nuorille, vuorottelukoulutuksen ja liikkuvuuden tukemista, organisaation sisäisen koulutuksen lisäämistä jne.) sekä verkostoitumista.

Suurimmat haasteet	K1	K2	K3	K4	K5		
<i>Yhtymäkohdat</i>							

Toimenpiteet

- Jaa tietoa olemassa olevista kansallisista ja eurooppalaisista järjestelmistä ja kannustimista.
- Arvioi ja analysoi ammattilaisille tarjottavaa koulutusta ja tee siihen liittyviä parannusehdotuksia.
- Varmista toimenpiteiden kestävyys.
- Tue henkilökohtaisen koulutustilijärjestelmän laaja-alaista käyttöä.
- Edistä yliopistojen, oppilaitosten ja koulutuskeskusten välistä yhteistyötä.
- Varmista koordinointi eri koulutusjärjestelmien ja ammattiverkostojen välillä.
- Järjestä organisaation sisäistä koulutusta yhteistyössä ammattilaisten kanssa (temaattista, teknistä ja erityiskoulutusta, ajankohtaisasioita koskevaa koulutusta, monitieteistä ja monialaista koulutusta jne.).
- Myönnä ammattilaisille avustusta.
- Hyödynnä Erasmus+-ohjelman tarjoamat mahdollisuudet.
- Tue hyvien käytäntöjen vaihtoa ja liikkuvuutta sekä kansallisella että kansainvälisellä tasolla: harjoittelijat, nuoret ammattilaiset, elinikäinen oppiminen.
- Tue mentorointia koko Euroopan tasolla.

Taso: paikallinen, alueellinen, kansallinen, Euroopan laajuinen

Esimerkkejä:

- Yhdentoista ranskalaisen ja saksalaisen yrityksen vuonna 2016 toteuttama harjoittelijoille suunnattu Erasmus-pilottihanke
www.agence-erasmus.fr/projet/39/l-erasmus-des-apprentis-le-projet-euroapprentissage
- Kulttuuriperinnön tutkimukseen keskittyvä Akademia Dziedzictwa, Krakova, Puola
<http://mck.krakow.pl/a-post-graduate-studies>

Suositus K6

Perusta tietopankkeja paikallisista ja perinteisistä materiaaleista, tekniikoista ja taitotiedosta

Monet kulttuuriperintöalan ammatit ja perinteiset taidot uhkaavat kadota. On ensisijaisen tärkeää perustaa ja kehittää paikkoja, kuten tietopankkeja, jossa voidaan säilyttää tietoa eri materiaaleista, tekniikoista ja taidosta. Keskeistä on myös kootun tiedon yhteys kulttuuriperintötyön prosesseihin. Olemassa olevien tietokantojen täydentäminen ja päivittäminen – näytteiden säilyttäminen ja tiedon tallentaminen – sekä innostavien ideoiden hyödyntäminen tiedon jakamisessa mahdollistaa

jaetun muistin esiin tuomisen ja markkinoimisen inspiraation lähteenä. Tietokantojen avulla voidaan myös vahvistaa eri alojen hyviä ammatillisia käytäntöjä.

Suurimmat haasteet	K2	K3	K4				
Yhtymäkohdat	S4	D2	D7				

Toimenpiteet

- Luo paikkoja, jossa säilytetään sekä perinteisiä taitoja ja osaamista että kulttuuriperintöhallinnon tuottamaa tietoa.
- Hyödynnä uutta teknologiaa taitotiedon dokumentoinnissa ja säilytyksessä.
- Perusta eurooppalainen kulttuuriperinnön osaamiskeskus.
- Perusta ja laajenna materiaalikirjastoja.

Taso: paikallinen, alueellinen, kansallinen, Euroopan laajuinen

Esimerkki:

- Aineettoman kulttuuriperinnön keskus, Etnologian ja kansanperinnön tutkimusinstituutti (Kroatia)
http://ief.academia.edu/Departments/Institute_of_Ethnology_and_Folklore_Research_Zagreb_Croatia

Suositus K7

Varmista, että kulttuuriperintöalan ammatteja koskeva tieto ja taidot siirtyvät tuleville sukupolville

Kulttuuriperintöalan ammatteihin liittyvän tiedon ja taitojen välittäminen tuleville sukupolville on tärkeää kulttuuriperinnön säilyttämisen kannalta. Tällainen tietämys on kuitenkin haurasta ja voi kadota sukupolven aikana esimerkiksi eläköitymisen ja yritysten lakkauttamisten myötä. Alan tietämys rikastaa osaltaan eurooppalaista kulttuuria ja on myös osa eurooppalaista kulttuuriperintöä, mikä voi lisätä kiinnostusta alaa kohtaan nuorten ja ammatinvaihtajien keskuudessa. Panostaminen taitotiedon eteenpäin välittämiseen auttaa säilyttämään kulttuuriperinnön kannalta olennaisia ja kestäviä työpaikkoja, joilla on usein myös mahdollisuus uusiutumiseen ja uudistamiseen.

Suurimmat haasteet	K1	K2	K3	K4	K8		
Yhtymäkohdat	S4						

Toimenpiteet

- Tue käsityöalan mestareita tiedon ja taitojen siirtämisessä eteenpäin.
- Ota käyttöön toimenpiteitä, jotka auttavat työmahdollisuuksien siirtämistä nuorempien sukupolvien haltuun.
- Auta yrityksiä palkkaamaan nuoria.
- Järjestä näyttelyitä ja yleisöesityksiä.
- Luo rakentavaa kilpailuhenkeä.
- Esittele käsityöläisammattiteja (kouluissa, mediassa jne.).
- Kehitä työvaiheiden manuaalista opetusta ja harjoittamista tietokoneavusteisen suunnittelun ja työskentelyn rinnalla (luonnokset, mittapiirroukset jne.).
- Tue kulttuuriperintöalan ammattikoulutuskeskusten perustamista ja laajentamista.
- Tue Euroopan kulttuuriperintötaitosäätiön (European Foundation for Heritage Skills, FEMP) toimintaa.

Taso: paikallinen, alueellinen, kansallinen, Euroopan laajuinen

Esimerkki:

- Fornverkaskölinn, www.glaumbaer.is/fornverkaskolinn

Suositus K8

Varmista suojeltujen kohteiden parissa työskentelevien ammattilaisten pätevyys

Kulttuuriperinnön, erityisesti suojeltujen kohteiden, hoito edellyttää päteviä ammattilaisia. Kohteiden hoitoon osallistuvan henkilöstön pätevyyden takaaminen ja työn laadun varmistaminen edellyttää pätevyys- ja sertifiointivaatimuksia, jotka ovat mahdollisimman yhtenäisiä koko Euroopassa. Näin varmistetaan kulttuuriperinnön hoidon laatu tilanteessa, jossa monet alan ammatit ja myös alalla toimivat yritykset ovat vähenemässä.

Suurimmat haasteet	K1	K2	K3	K4	K5		
<i>Yhtymäkohdat</i>							

Toimenpiteet

- Ota käyttöön järjestelyt suojelukohteiden parissa työskentelevien ammattilaisten pätevyyden varmistamiseksi.
- Kannusta paikallisia edustajia ja viranomaisia osallistumaan toimintaan.
- Värvää yksityistä sektoria mukaan toimintaan ja pyri lisäämään hankkeiden käynnistäjien ja siihen osallistuvien yritysten vastuunottoa.
- Neuvottele tarvittavien tahojen kanssa: työllisyys, koulutus, yritystoiminta, kulttuuri.
- Tue yritysten vastuullisten yritysten toimintaa erilaisin (paikallisviranomaisten toteuttamin) toimin.

Taso: paikallinen, alueellinen, kansallinen, Euroopan laajuinen

Esimerkki:

- Ranskan rakennusalan pienyritysten järjestö CAPEB (Ranska)
www.capeb.fr/

Suositus K9

Kehitä koulutus- ja tutkimusohjelmia, joissa huomioidaan kulttuuriperintöalan tarpeet ja jotka jakavat tutkimustuloksia

Kulttuuriperintö muuttuu jatkuvasti. Sen toimintakenttä ja sitä koskeva tieto on kasvanut huomattavasti viime vuosikymmenten aikana. Kulttuuriperintötietoa tuotetaan lukuisilla eri tavoilla - dokumentoimalla, tieteellisillä ja teknisillä tutkimuksilla jne. – alan ammattilaisten, eri alojen kuten luonnontieteiden, humanististen tieteiden ja yhteiskuntatieteiden jne. tutkijoiden sekä alan harrastelijoiden toimesta. Haasteet vaihtelevat kulttuuriperinnön osa-alueen mukaan.

Yhteisen edun mukaista on tukea erityisesti työtä, joka sekä ottaa huomioon alan realiteetit ja erityistarpeet että varmistaa akateemisen tutkimuksen itsenäisyyden. Monitieteellistä tutkimusta tarvitaan lisää sekä kansallisella että Euroopan tasolla, jotta voidaan vastata yhä kasvaviin vaatimuksiin kulttuuriperinnön kestävästä luovuttamisesta tuleville sukupolville. Tutkimustulosten levittämisen, jakamisen ja avoimen keskustelun kautta voidaan varmistaa niiden hyödyntäminen kestävässä kehityksessä työssä.

Suurimmat haasteet	K2	K3	K4	K5			
Yhtymäkohdat							

Toimenpiteet

- Tunnista oleelliset tutkimushankkeet ja -aiheet (ylhäältä alas ja alhaalta ylös suuntautuvat lähestymistavat).
- Edistä kulttuuriperintöä koskevaa monitieteistä ja kansainvälistä lähestymistapaa.
- Tutki, miten kulttuuriperintö voi auttaa vastaamaan muiden alojen tarpeisiin.
- Jaa tutkimustuloksia ammattilaisille, päättäjille ja käyttäjille.
- Arvioi ja varmista tutkimuksen kestävyys.
- Perusta temaattisia koulutusohjelmia eri maantieteellisillä alueilla.
- Kehitä tiedotusohjelmia (luennot, kurssit, radio ja tv-ohjelmat, tietyille yleisölle suunnatut julkaisut jne.).
- Avaa tutkimuskeskukset myös yleisölle.
- Järjestä julkisia tapaamisia ammattilaisten, tutkijoiden ja käyttäjien kesken (kulttuuriperintöä koskevat kysymykset ja keskustelut).
- Tuo esiin eri aloja yhdistäviä aiheita (tiede ja kulttuuriperintö, innovaatiot ja kulttuuriperintö).
- Tue verkostoihin pohjautuvaa eurooppalaista ja kansainvälistä tutkimusyhteistyötä.

Taso: paikallinen, alueellinen, kansallinen, Euroopan laajuinen

Esimerkkejä:

- Tutkimus- ja julkaisutoimintaa harjoittavan ICC:n julkaisu "Herito" (ICC, Krakova, Puola)
<http://mck.krakow.pl/en>
- Tallinnan Pyhän Nikolaoksen kirkon pääalttaria koskeva vuorovaikutteinen tutkimus- ja restaurointihanke – HEREIN (Viro)
<http://nigulistemuuseum.ekm.ee/en/on-view/on-view/rode-altarpiece-in-close-up/>
- Eurooppalainen Climate for Culture -hanke, jonka tavoitteena on arvioida ilmastonmuutoksen vaikutuksia kulttuuriperintöön
www.climateforculture.eu

Suositus K10

Edistä ja tue verkostojen kehittämistä

Kulttuuriperintöalalla toimii satoja eri verkostoja alueellisella, kansallisella, Euroopan ja kansainvälisellä tasolla. Verkostot yhdistävät eri alojen ja ammattiryhmien edustajia, joilla on yhteisiä kiinnostuksen kohteita tai jotka työskentelevät tiettyjen hankkeiden tai aiheiden parissa. Verkostot tarjoavat jäsenilleen yhteisen foorumin tiedon hankinnalle sekä mahdollistavat keskustelun ja vuorovaikutuksen. Joistakin verkostoista on muodostunut järjestöjä, jotkut toimivat enemmänkin ajatushautomoina. Keskeisten kulttuuriperintöalan verkostojen tunnistaminen kumppaneina on olennaista sen varmistamiseksi, että kulttuuriperintöalan toimijoiden ääni tulee kuulluksi mahdollisimman laajasti. On huomattava, että verkostot toimivat dynaamisesti – niitä katoaa, ja uusia perustetaan tarpeiden ja toimintaympäristön muuttuessa.

Suurimmat haasteet	K1	K2	K3	K4	K5		
<i>Yhtymäkohdat</i>							

Toimenpiteet

- Auta verkostojen perustamisessa.
- Kartoita olemassa olevat verkostot ja tue niiden kehittymistä.
- Lisää eri aloilla toimivien mutta samankaltaisista asioista kiinnostuneiden verkostojen yhteistyötä.
- Luo verkostojen välille vuoropuhelua ja kiinnitä huomiota yhteisiin toimintatapoihin.

Taso: paikallinen, alueellinen, kansallinen, Euroopan laajuinen

Esimerkki:

- Kulttuurienvälistä kohtaamista edistävä järjestö Association of Cultural Encounter Centres (ACCR)
www.accr-europe.org/?lang=en

Suositus K11

Tutki kulttuuriperintöä tiedon, inspiraation ja luovuuden lähteenä

Kulttuuriperintöä ei enää nähdä vain keinona herättää tai ylläpitää nostalgisia tunteita. Tänä päivänä kulttuuriperintö nähdään tiedon, taidon, asenteiden ja saavutusten lähteenä, joka sen kaikessa monimuotoisuudessaan tekee näkyväksi ihmisen luovuutta ja sen voimaa. Kulttuuriperintö

on samalla sekä innovaation tulos että tiedon ja luovuuden lähde.

Suurimmat haasteet	K1	K2	K3	K4	K5		
Yhtymäkohdat							

Toimenpiteet

- Perusta kulttuuriperintökohteisiin taiteilijaresidenssejä ja tuo näkyväksi niiden eri merkityksiä.
- Rinnasta kulttuuriperintöä nykypäivän esineisiin.
- Perusta kulttuuriperintöä esitteleviä työpajoja käsityöläisille ja luovan työn tekijöille.

Taso: paikallinen, alueellinen

Esimerkki:

- Perinnemateriaalien uudet käyttötavat (korkin ja hampun käyttö eristeenä)
www.culturecommunication.gouv.fr/content/download/85188/640921/version/4/file/Fiche+conseil+-+Restaurer+un+batiment+traditionnel.pdf
www.culturecommunication.gouv.fr/content/download/85188/640921/version/4/file/Fiche+conseil+-+Restaurer+un+batiment+traditionnel.pdf

YHTYMÄKOHDAT: LÄHENTYMISALUEET

Joitakin edellä kuvatuista toimista voidaan soveltaa kahteen tai jopa kolmeen osa-alueeseen. Näissä yhtymäkohdissa alueet lähentyvät väistämättä toisiaan, mikä on merkki strategian johdonmukaisuudesta. Esimerkiksi jotkin ehdotetuista toimista voivat kuulua samanaikaisesti sosiaaliseen sekä alueellisen ja taloudellisen kehityksen osa-alueeseen, sosiaaliseen sekä osaamisen ja koulutuksen osa-alueeseen tai alueellisen ja taloudellisen kehityksen sekä osaamisen ja koulutuksen osa-alueeseen. Muutama toimi voi kuulua kaikkiin kolmeen osa-alueeseen. Yhtymäkohdat ja lähentymisalueet kuvataan jäljempänä olevassa kaaviossa.

ARVIOINTIMENETTELY

Strategiaa tulee arvioida sekä Euroopan että kansallisella tasolla ”pehmeän seurannan” (engl. *soft monitoring*) periaatteita noudattaen. Integroitua kulttuuriperinnön suojelua koskeva arviointimenettely on kuvattu liitteessä A.

Euroopan neuvoston tasolla HEREIN-järjestelmä toimii strategian valvontatyökaluna sekä parhaiden käytäntöjen vaihdon kanavana. Strategian tukiryhmä auttaa sihteeristöä mukauttamaan maaraporttien mallia, jotta tämä tavoite saavutetaan. Kansallisia koordinaattoreita tiedotetaan strategiasta. Arviointimenettelyä varten perustettavan elimen – jonka kokoonpanosta ja ohjesäännöstä kulttuuriperinnön ja maiseman johtokomitea (Steering Committee for Culture, Heritage and Landscape, CDCPP) päättää myöhemmin – tehtävänä on arvioida strategiaa HEREIN-järjestelmän kautta kerättävien tietojen perusteella sekä toimittaa vuotuinen kertomus CDCPP:lle vuodesta 2018 alkaen. Kertomuksessa kuvataan strategian toimeenpanon edistymisen lisäksi myös suosituksia ja ehdotuksia siitä, mihin toimiin tulevaisuudessa kannattaa keskittyä ja miten aiempia toimenpiteitä tulisi päivittää. Ensimmäinen kokonaisarviointi on tarkoitus suorittaa vuonna 2020, jotta strategian hienosäätöön jää riittävästi aikaa.

Kansallisella tasolla kukin jäsenvaltio voi edellä olevaa kaaviota, liitteessä A ehdotettua arviointijärjestelmää sekä edellä kuvattua kolmitahoista lähestymistapaa ja niiden yhtymäkohtia hyödyntäen jo nyt ryhtyä kartoittamaan maansa kulttuuriperintöpolitiikkaa ja painopistealueitaan. Jäsenvaltiot voivat myös hyödyntää HEREIN-järjestelmän joukkorahoitustoimintoa ja käyttää hyväkseen muissa maissa toteutettuja toimia. Kukin jäsenvaltio vastaa itse maalleen sopivimman valvonta- ja arviointijärjestelmän määrittelystä, jossa on mahdollista hyödyntää HEREIN-järjestelmässä olevia maaraportteja.

LIITE A

Integroidun kulttuuriperinnön suojelun indikaattorien arviointimenettely ja käyttö

Bojan Radej, Slovensko društvo evalvatorjev (slovenialainen arviointiorganisaatio), Ljubljana

Jelka Pirkovič, Ljubljana

Tässä strategiassa käsitellään kulttuuriperinnön vaalimista kolmen osa-alueen pohjalta: sosiaalinen osa-alue (S), alueellisen ja taloudellisen kehityksen osa-alue (D) ja osaamisen ja koulutuksen osa-alue (K), jotka yhdessä muodostavat kulttuuriperinnön arviointijärjestelmän. Vaikka jako on osin keinotekoinen, kyseiset kolme osa-aluetta ovat kuitenkin kulttuuriperinnön vaalimisen kannalta keskeisiä ja itsenäisiä osa-alueita, sillä ne kattavat keskenään hyvin erilaisia kulttuuriperinnön näkökohtia. Osa-alueiden taustatekijät poikkeavat toisistaan, ja siten niiden perimmäiset tavoitteet ovat enimmäkseen toisistaan riippumattomia. Lisäksi osa-alueiden toimintalogiikka on toisistaan riippumaton (miten asetetut tavoitteet saavutetaan), ja siksi myös niiden lähestymistavat kulttuuriperinnön vaalimiseen ovat itsenäisiä.

Sosiaalinen osa-alue käsittelee kulttuuriperintöä koskevien toimien linjausta eri identiteettien ja kulttuurien monimuotoisuuden tunnustamista koskevien eurooppalaisten arvojen mukaisesti. Kulttuuriperinnön sosiaalisen osa-alueen toimenpiteet edistävät monimuotoisuutta, lisäävät kulttuuriperintöyhteisöjen vaikuttamismahdollisuuksia ja tukevat osallistavaa hallintoa.

Alueellisen ja taloudellisen kehityksen osa-alueen tavoitteena on vahvistaa kestävästä alueellista ja taloudellista kehitystä kulttuuriperintöä hyödyntäen. Tämän osa-alueen keskeisiä edistäviä tekijöitä ovat paikallistalouksien sisäsyntyinen potentiaali, matkailu ja työllisyys, joissa kulttuuriperinnön näkökohdat on huomioitu.

Osaamisen ja koulutuksen osa-alue käsittelee kulttuuriperintöä koskevaan koulutukseen, tutkimukseen ja elinikäiseen oppimiseen liittyviä aiheita. Kulttuuriperinnön vaalimisen kolmannen osa-alueen keskeisiä edistäviä tekijöitä ovat kulttuuriperinnön osaamiskeskusten perustaminen ja uusien koulutus- ja tutkimusohjelmien suunnitteleminen.

Mikäli kulttuuriperintöä hallitaan kullakin kolmella osa-alueella erikseen (eli vertikaalisesti) ilman päällekkäisyyksiä, toimien tulokset jäävät irrallisiksi ja hajanaisiksi. Vaikka vertikaalinen kulttuuriperinnön hallinta on joissakin tapauksissa perusteltua ja järkevää, se kuitenkin estää sen, ettei ymmärretä kulttuuriperinnön kehittämisen horisontaalisten näkökohtien tärkeyttä. Esimerkiksi koulutus vaikuttaa voimakkaasti myös kehittymismahdollisuuksiin ja yhteiskunnallisiin suuntauksiin ja päinvastoin. Siksi kulttuuriperinnön vaalimisen kolmea osa-aluetta on sovellettava niin, että myös niiden lähentymisalueet otetaan huomioon. Tämä on välttämätöntä, mikäli halutaan saavuttaa johdonmukaisia, kestäviä ja alueellisesti ja sosiaalisesti yhtenäisiä tuloksia. Lisäksi eri osa-alueiden ja niiden yhtymäkohtien huomioiminen auttaa paremmin korostamaan monialaisen kulttuuriperinnön vaalimisen tarpeita ja vaikutuksia.

Kulttuuriperinnön vaalimisessa on otettava huomioon myös osa-alueiden neljä yhtymäkohtaa: S ja D, D ja K, K ja S sekä S, D ja K.

Osa-alueiden S ja D välinen horisontaalinen yhtymäkohta kattaa uusia lähestymistapoja hallita kulttuuriperinnön näkökohtia vahvistamalla kulttuuriperintöön liittyvää demokratiaa, osallistumis- ja vaikutusmahdollisuuksia ja taloudellisia mahdollisuuksia. Näillä osa-alueilla toiminta voi olla päällekkäistä kestävästä aluekehityksestä ja innovatiivisia talous- ja rahoitusmalleja koskevissa toimissa,

joissa huomioidaan myös kulttuuriperintö ja jotka perustuvat paikallisten tarpeita edistävien mahdollisuuksien hyödyntämiseen.

Osa-alueiden D ja K välinen horisontaalinen yhtymäkohta käsittelee kulttuuriperintöä koskevan tiedon, menetelmien ja taitojen ylläpitoa, välittämistä, jotta näitä aiheita voi edelleen kehittää. Osa-alueita yhdistävät uudet tietotekniset työkalut, jotka auttavat käyttäjiä tutustumaan kulttuuriperintöön ja siihen liittyviin uusiin taitoihin ja tavaroihin ja palveluihin.

Osa-alueiden K ja S välinen horisontaalinen yhtymäkohta puolestaan koskee markkinointia ja tietoisuuden lisäämistä edistävien käytäntöjen vaihtoa ja kulttuuriperinnön vaalimiseen liittyvää sääntelyä koskevia seikkoja. Tämän liittymäkohdan toimien tavoitteena on edistää sidosryhmien koulutusta ja tietoisuutta kulttuuriperintöä koskevista oikeuksista ja velvollisuuksista sekä kulttuuriperintöä koskevista arvoista tuleville sukupolville.

Viimeinen yhtymäkohta, eli osa-alueiden K, D ja S välinen horisontaalinen yhtymäkohta, voi edesauttaa monialaisten ja monimuotoisten kulttuuriperintöä koskevien toimien täysimääräistä toteuttamista sekä eurooppalaisten arvojen ja eurooppalaisen identiteetin lujittamista.

Kun kulttuuriperinnön vaalimisessa saavutetaan erinomaisia tuloksia kullakin kolmella osa-alueella, erikseen arvioituina sektorikohtaiset toimenpiteet ovat tehokkaita. Jos kulttuuriperinnön vaaliminen on ollut tehokasta yhdellä tai kahdella osa-alueella muttei kaikilla kolmella, sektorikohtaisen (vertikaaliset) saavutukset eivät ole tasapainossa. Integroidun tavoitteen saavuttaminen edellyttää kunkin kolmen osa-alueen sektorikohtaisten ja painopistealueiden tasapainottamisen perusteellista arviointia.

Kun kulttuuriperinnön vaalimisessa saavutetaan erinomaisia tuloksia eri osa-alueiden yhtymäkohdissa, toimintaa voidaan pitää hyvin yhtenäisenä. Tämä tarkoittaa sitä, että sektorikohtaisten toimenpiteiden välilliset vaikutukset ovat keskenään positiivisia. Mikäli kaksi osa-alueita ovat keskenään epätasapainossa, ensimmäinen osa-alue vaikuttaa toiseen hyvin positiivisesti, kun taas toisen osa-alueen vaikutukset ensimmäiseen ovat hyvin negatiivisia. Näin on usein joidenkin taloudellisten ja kulttuuriperintöhankkeiden yhtymäkohdassa, joka voi olla melko suurikin, mutta osa-alueiden kannalta epätasapainossa. Tällöin myöskään hyödyt eivät ole vastavuoroisia. Ne eivät hyödytä molempia osa-alueita, joten ne eivät siksi kykene vahvistamaan osa-alueiden välistä luottamusta tai yhteistyötä, riippumatta niiden mahdollisesta tehokkuudesta.

Mikäli yhtymäkohdat ovat yhtenäisiä kumpaakin osa-alueita tyydyttävällä tavalla, kulttuuriperinnön vaaliminen voi tuottaa synergiaetuja. Kun kulttuuriperintöpolitiikka on aidosti tasapainoista ja tuottaa paljon yhteisvaikutuksia, se voi olla integroitua kulttuuriperinnön vaalimista.

Tämä yhtymäkohtiin perustuva lähestymistapa edellyttää myös kolmea ulottuvuutta, jotka koskevat integroitua ohjelmasuunnittelua ja kulttuuriperinnön vaalimisen yhdenmukaisuuden arviointia.

1. Mitkä ovat kulttuuriperintöpolitiikan välittömät tavoitteet? Tämä on kulttuuriperintöpolitiikan vertikaalinen ulottuvuus: se kattaa sekä perinteisen lineaarisen toimintalogiikan mukaisen toiminnan (ongelman määrittely - strategia - tavoitteet - toimet - vaikutukset) sekä toiminnan arvioinnin saavutettujen tulosten perusteella (tehokkuus, tuloksellisuus, tarkoituksenmukaisuus).
2. Horisontaalinen ulottuvuus kattaa kaksi näkökohtaa:
  - a. miten kulttuuriperintösektori vaikuttaa muihin sektoreihin;

- b. miten muut sektorit (teollisuus, maatalous, matkailu, koulutus jne.) vaikuttavat kulttuuriperintösektoriin ja sen tavoitteisiin.
3. Tätä voidaan kutsua kulttuuriperinnön vaalimisen päällekkäiseksi lähestymistavaksi. Uusi lähestymistapa on otettu huomioon strategiaa laadittaessa, ja sitä voidaan hyödyntää myös kansallisella, paikallisella ja hanketasolla. Strategian toteutusvaiheessa lähestymistapa antaa tukea myös, kun arvioidaan kulttuuriperintöpolitiikan vertikaalisten ja horisontaalisten toimien vaikutuksia.

Integroitu kulttuuriperintöstrategia palvelee kahta tarkoitusta: ohjelmasuunnittelua ja arviointia. Sen innovatiivinen ja yhdistävä toimintalogiikka auttaa suunnittelemaan kulttuuriperintöpolitiikan, jolla saadaan entistä enemmän yhteisvaikutuksia (ohjelmointi) ja jonka strategialuonnoksessa sovelletaan uutta toimintalogiikkaa.

Lisäksi lähestymistapaa voidaan hyödyntää arviointityökaluna, joka auttaa laatimaan yhteenvedon arviointituloksista sekä varmistamaan, että arviointi on mielekästä myös keski- ja strategiatason päättäjien näkökulmasta. Toistaiseksi strategialuonnokseen ei ole täysimittaisesti integroitu edellä kuvattua arviointitulosten yhteenvetoa.

Synerginen toimintalogiikka on hyödyllinen strategiatasolla, mutta sitä voidaan hyödyntää myös muilla tasoilla. Ehdotettua työkalua voidaan hyödyntää esimerkiksi julkishallinnossa, jossa haasteet ovat pääasiassa horisontaalisia ja ratkaisut riippuvat myös muiden alojen toimenpiteiden yhteisvaikutuksista eikä yksinomaan sektorikohtaisista käytännöistä. Saavutetut yhteisvaikutukset tukevat myös pienempiä sektoreita, joilla on heikommat valmiudet saavuttaa merkittäviä tuloksia sekä keskipitkällä että pitkällä aikavälillä.

Politiikan vaikutusten arvioinnissa uusi lähestymistapa⁵ on kattavampi kuin perinteinen tuloksiin perustuva toimintalogiikka. Perinteinen lähestymistapa on hyödyllinen, mutta paljon enemmän saadaan aikaan samoilla tiedoilla yhdistämällä arviointituloksia järkevämmiin. Tällä tavoin saadaan strateginen yleiskuva monimutkaisesta tilanteesta.

Tässä strategiassa käsitellään ensin käsitteellisiä ja strategisia asioita, minkä jälkeen siinä keskitytään järjestelmällisemmin toimintaa koskeviin kysymyksiin. Vähemmälle huomiolle jäävät erityiset tarpeet ja asiayhteys, jotka on huomioitava kansallisella ja sitä alemmilla tasoilla.

Periaatteessa strategiaa on täydennettävä indikaattoreilla, joiden avulla voidaan valvoa kulttuuriperintöpolitiikan toteuttamista eri alueilla. Kulttuuriperintöpolitiikan vaikutusten arviointia koskevat yleisohjeet tulevat todennäköisesti noudattamaan vakiintuneita kulttuuriperintöpolitiikan vaikutusten arviointiin sovellettavia sääntöjä. Tämän lisäksi voidaan myös laatia erityinen arviointisuunnitelma (ja politiikkasuunnitelma) kansallisille ja alueellisille/paikallisille kulttuuriperintöä koskeville toimintaohjelmille.

Integroitu lähestymistapa on tärkeä ottaa huomioon strategian toteutusvaiheessa myös silloin, jos tehokkaasti toimiva valvonta- ja tietojärjestelmä puuttuu, sillä voidaan arvioida myös laatua. Tällöin asiantuntijat suorittavat laadullisen arvioinnin (positiivinen / negatiivinen / neutraali / ei sovellettavissa) siitä, miten tiettyjen suositusten pohjalta toteutetut yksittäiset toimet ovat onnistuneet vastaamaan strategiassa määritettyihin haasteisiin.

⁵ Lisätietoja aiheesta, ks. Radej B. (2014), "Social complexity: operational definition", Ljubljana, Slovenian Evaluation Society: Working papers, 7/2, ja Radej B., Jazbinšek K. Ž., Dolinšek M. (2015), "Measuring Smartness of Innovation Policy", *Asia-Pacific Tech Monitor*, kesäkuu–syyskuu 2015.

Uutta arviointitapaa voi aluksi kokeilla arvioimalla joitakin parhaita käytäntötapauksia, joita on kerätty kuvaamaan strategian henkeä. Positiiviset kokemukset voidaan sitten laajentaa myös muille alueille. Olisi suositeltavaa järjestää myös jonkinlaista koulutusta. Menetelmä on yksinkertaisesti ja avoimesti kuvattu sekä vapaasti käytettävissä Creative Commons 2.5 -lisenssin nojalla ei-kaupallisiin tarkoituksiin myös ilman mitään erityiskoulutusta.

Strategian kolmen osa-alueen horisontaaliset yhtymäkohdat sekä strategian suositukset ja haasteet on kuvattu tavallisessa Leopold-matriisissa, jossa esitellään kulttuuriperintöpolitiikan toimenpiteiden arvioituja vaikutuksia Euroopan tasolla.

Taulukko 1: 21. vuosisadan eurooppalainen kulttuuriperintöstrategia – Leopold-matriisi strategian kolmen osa-alueen yhtymäkohdista (sidokset) (Suositukset X Haasteet)

Haasteet**		Sosiaalinen (S)								Kehitys (D)								Osaaminen (K)							
		S1	S2	S3	S4	S5	S6	S7	S8	D1	D2	D3	D4	D5	D6	D7	D8	K1	K2	K3	K4	K5	K6	K7	K8
S1	Sosiaalinen (S)		X		X		X		X	X		X					X	X							
S2		X	X			X		X		X	X							X	X						
S3		X	X	X	X	X	X	X	X	X								X	X				X		
S4		X	X	X	X	X	X	X	X									X	X	X					
S5		X		X		X	X	X	X	X						X		X						X	
S6		X	X		X	X	X	X		X						X		X					X		
S7			X		X	X	X	X	X			X						X	X	X					
S8			X	X	X	X	X		X	X			X					X	X	X					X
S9		X		X	X	X	X		X	X		X							X		X				
S10		X	X		X	X	X	X	X	X				X		X									
D1	Kehitys (D)		X							X	X	X	X	X	X	X									
D2								X	X	X	X		X		X			X			X				
D3					X				X		X	X	X	X				X	X		X	X		X	
D4										X	X	X	X	X	X						X				
D5								X	X	X	X	X	X	X	X				X						
D6							X		X	X	X	X	X	X	X					X		X			
D7					X		X		X	X	X	X	X	X	X				X				X	X	
D8										X		X		X		X					X	X	X		
D9											X	X	X	X								X	X		
D10										X	X	X	X	X	X			X	X			X			
D11							X		X	X	X	X	X		X								X		
K1	Osaaminen (K)				X												X	X	X					X	
K2																		X	X						
K3																		X	X	X	X				
K4																		X	X	X	X	X			
K5																		X	X	X	X	X			
K6					X					X						X		X	X	X					
K7					X												X	X	X	X				X	

* Suositukset	** Haasteet
K4 Järjestä riittävästi koulutusta alan harrastajille ja kulttuuriperintöalallaan sidoksissa olevien muiden alojen ammattilaisille	K3 Tietoisuuden lisääminen kulttuuriperinnön välittämistä arvoista
K5 Monipuolista kulttuuriperintöalan ammattilaisille tarjottavaa koulutusta	K4 Elinikäisen oppimisen varmistaminen kulttuuriperintöalan sidosryhmille
K6 Perusta tietopankkeja paikallisista ja perinteisistä materiaaleista, teknikoista ja taitotiedosta	K5 Kulttuuriperintöalalla toimivien ammattilaisten ja käsityöläisten korkean teknisen osaamisen takaaminen
K7 Varmista, että kulttuuriperintöalan ammatteja koskeva tieto ja taidot siirtyy tuleville sukupolville	K6 Hallitustenvälisen yhteistyön tukeminen, vahvistaminen ja edistäminen
K8 Varmista kulttuuriperintöluetteloon kuuluvien kohteiden parissa työskentelevien ammattilaisten pätevyys	K7 Kulttuuriperintötutkimuksen edistäminen
K9 Kehitä koulutus- ja tutkimusohjelmia, joissa huomioidaan kulttuuriperintöalan tarpeet ja jotka jakavat tutkimustuloksia	K8 Nuorten sitouttaminen kulttuuriperinnön vaalimiseen
K10 Edistä ja tue verkostojen kehittämistä	
K11 Tutki kulttuuriperintöä tiedon, inspiraation ja luovuuden lähteenä	

Taulukossa 1 kuvataan strategiassa esitettyjen suositusten ja haasteiden väliset sidokset.⁶ Lisäksi siinä annetaan yksityiskohtaista tietoa siitä, millaisia vaikutuksia tietyn suosituksen toteutuksella voi olla strategiaa koskeviin haasteisiin. Strategiaa ei pidä tarkastella kuvauksena suositusten ja haasteiden välisistä hajanaisista yhteyksistä, vaan kattavana viitekehyksenä, joka koostuu kolmesta itsenäisestä mutta toisistaan riippuvasta osa-alueesta. Siksi on tärkeää tunnistaa eri osa-alueiden väliset yhtymäkohdat, jotta on mahdollista arvioida, millaisia välillisiä vaikutuksia niillä on toisiinsa, ja tunnistaa osa-alueiden väliset yhteisvaikutusmahdollisuudet.

Taulukossa 1 kuvatut strategian arvioidut vaikutukset voidaan luokitella lähteen ja vaikutusalueen mukaan (K x K tai K n K, K n S, K n D jne.), jonka pohjalta voidaan laatia panos-tuotos-matriisi. Matriisi osoittaa, millaisia yhteisvaikutuksia strategian osa-alueiden välille voi syntyä, mikäli suositellut toimet toteutetaan.

Taulukko 2: Panos-tuotos-matriisi osa-alueiden välisistä vaikutuksista

Panos-tuotos-matriisi	Haasteet 1 (osa-alue S)	Haasteet 2 (osa-alue D)	Haasteet 3 (osa-alue K)
Suosituks 1 (osa-alue S)	S1-10	S1-2, S5-10	S1-9
Suosituks 2 (osa-alue D)	D1-2, D5-7, D11	D1-11	D7-8, D10-11
Suosituks 3 (osa-alue K)	K1, K6-7	K6	K1-11

Lähde: Taulukko 1, Leopold-matriisi (Suositukset x Haasteet)

Taulukon 2 selitys: Panos-tuotos-matriisin käyttö

Tulosten yhteenvedon laatiminen panos-tuotos-matriisinhaltia	Osa-alueen S haasteet	Osa-alueen D haasteet	Osa-alueen K haasteet
Osa-alueen S suositukset	SS: Osa-alueen S toimien tehokkuus osa-alueen S haasteiden	SD: Osa-alueen S toimien tehokkuus osa-alueen D haasteiden	SK: Osa-alueen S toimien tehokkuus osa-alueen K haasteiden ratkaisussa

⁶ Strategiassa kuvataan eritoten kunkin kulttuuriperinnön osa-alueen (S, D ja K) suositusten ja haasteiden välisiä yhteyksiä, sillä valtaosa arvioiduista vaikutuksista sijoittuu matriisin vinoviivalle vasemmasta yläkulmasta oikeaan alakulmaan.

	ratkaisussa	ratkaisussa	
Osa-alueen D suositukset	DS • Osa-alueen D toimien tehokkuus osa-alueen S haasteiden ratkaisussa	DD • Osa-alueen D toimien tehokkuus osa-alueen D haasteiden ratkaisussa	DK • Osa-alueen D toimien tehokkuus osa-alueen K haasteiden ratkaisussa
Osa-alueen K suositukset	KS • Osa-alueen K toimien tehokkuus osa-alueen S haasteiden ratkaisussa	KD • Osa-alueen K toimien tehokkuus osa-alueen D haasteiden ratkaisussa	KK • Osa-alueen K toimien tehokkuus osa-alueen K haasteiden ratkaisussa

Huomautus:

- Tehokkuutta arvioidaan tavanomaisella tavalla indikaattoreiden seurannan pohjalta (millaisia vaikutuksia osa-alueen S suosituksilla on osa-alueen S haasteisiin, $S \cap S$ jne.)
- Osa-alueiden S (suositukset) ja D (haasteet) väliset yhteisvaikutukset saadaan määrittämällä arvioitujen vaikutusten keskiarvo: $(DS + SD)/2$.
- Osa-alueiden K ja D väliset yhteisvaikutukset saadaan määrittämällä arvioitujen vaikutusten keskiarvo: $(KD + DK)/2$.
- Osa-alueiden S ja K väliset yhteisvaikutukset saadaan määrittämällä arvioitujen vaikutusten keskiarvo: $(SK + KS)/2$.

Taulukossa 2 kuvataan strategian osa-alueiden suositusten ja haasteiden väliset yhteydet. Vinoviivalla kuvataan tavanomainen politiikan tehokkuuden indikaattori eli se, miten tehokkaasti kukin strategian osa-alue kykenee toteuttamaan alueensa ensisijaiset suositukset.

Välilliset ja sektorien väliset vaikutukset on kuvattu taulukossa 2 olevan matriisin muissa kentissä. Yhdistämällä vinoviivan ala- ja yläpuolella esitetyt sektorien väliset vaikutukset (esim. $D \cap S$ ja $S \cap D$) voidaan arvioida kyseisen kahden strategian osa-alueen välisiä yhteisvaikutuksia ja sitä, miten osa-alueet tukevat tai rajoittavat toisiaan, kun niihin liittyviä suosituksia toteutetaan.

Alla olevassa Venn-kaaviossa puolestaan kuvataan kulttuuriperintöpolitiikan kolmen osa-alueen suositusten ja haasteiden suorat (vinoviiva, ei päällekkäisyyksiä) ja välilliset (vinoviivan ulkopuoliset kentät, päällekkäisyyksiä) sidokset.

Kuva 1: Venn-kaavio 21. vuosisadan eurooppalaisesta kulttuuriperintöstrategiasta

Lähde: Taulukko 2.

Kulttuuriperintöpolitiikan (tai kulttuuriperintöön liittyvien toimenpiteiden tai hankkeiden) yhdenmukaisuus kasvaa, kun osa-alueiden väliset yhtymäkohdat kasvavat suositusten toteuttamisen myötä. Yksittäisen kulttuuriperintöpolitiikan, toimenpiteen tai hankkeen yhdenmukaisuus strategian kanssa kasvaa, kun osa-alueiden välisten yhtymäkohtien yhdenmukaisuus sekä kaikkien kolmen osa-alueen tehokkuus parantuu.

LIITE B SUOSITUSKOHTAISIA ESIMERKKEJÄ

1. SOSIAALINEN OSA-ALUE

Sosiaalinen osa-alue ("social component" = S) keskittyy kulttuuriperinnön ja yhteiskunnan väliseen suhteeseen, kansalaisiin, demokraattisten arvojen välittämiseen ja jakamiseen osallistavan hallinnon kautta sekä osallistavien hallintakäytäntöjen kautta saavutettavaan hyvään hallintoon.

Haasteet

- S1. Rauhallinen rinnakkaiselo
- S2. Elämänlaadun parantaminen
- S3. Ihmisten hyvinvoinnin ja hyvän terveyden edistäminen
- S4. Kollektiivisen muistin säilyttäminen
- S5. Hyvän hallinnon vakiinnuttaminen
- S6. Osallistavien käytäntöjen edistäminen
- S7. Perussopimusten täytäntöönpanon optimointi
- S8. Osallistavan kulttuuriperintöä koskevan lähestymistavan edistäminen

Suosituksat

Suositus S1

Kannusta kansalaisia ja paikallisviranomaisia hyödyntämään arkeen kiinnittyvää kulttuuriperintöä

Esimerkkejä:

- Kulttuuriperinnön hyödyntäminen toimintarajoitteisten voimaantumisen edistämisessä – HEREIN (Alankomaat)
www.ipsedebruggen.nl/news/article/58/opening-de-haven-nigrum-pullum-zwammerdam
www.romeinselimes.nl/nl/op-pad/fort-nigrum-pullum-zwammerdam
<https://erfgoedstem.nl/opening-bezoekerscentrum-haven-nigrum-pullum/>
www.monumentaal.com/bezoekerscentrum-haven-nigrum-pullum-open
- Kulttuuriperinnön taloudellisten ja sosiaalisten vaikutusten indikaattorit – HEREIN (Unkari)
www.forsterkozpont.hu/nemzetkozi-feladatok/nemzetkozi-projektjeink/749#1

- <http://balatoncsicso.reblog.hu/>
www.facebook.com/csicsoiplebania
- Cresin saaren paikallinen kehitysohjelma – HEREIN (Kroatia)
www.coe.int/t/dg4/cultureheritage/cooperation/SEE/LDPP/Croatia_en.asp
  - Kulttuuriperinnön suojeleminen kuntatasolla – HEREIN (Slovakia)
  - Qualité Village Wallonie -yhdistyksen yhdessä koulujen ja kuntien kanssa kehittämät osallistavat lähestymistavat (Belgia, Vallonia)
www.qvw.be/
  - "SOS Patrimoine": Vallonian alueen maaseutusäätiön eri aihealueita käsittelevät tietosivut, joita kulttuuriperinnön vaalimiseen osallistuvat kansalaiset voivat hyödyntää (Belgia, Vallonia)
www.frw.be
  - Avustukset pienimuotoisen kulttuuriperintöomaisuuden restaurointiin – HEREIN (Belgia, Brysselin pääkaupunkiseutu)
<http://patrimoine.brussels/liens/campagnes-programmes/petit-patrimoine-brochure-2015>
  - Limassolin alueen viinitiloja koskeva paikallinen pilottihanke (Kypros)
www.agrotourism.com.cy/discover-wine-route-4-wine-villages-limassol,60,en
  - Saarländischer Verein für Denkmalschutz e.V. (Saarlandin osavaltion historiallisten monumenttien suojeluyhdistys) (Saksa)
www.denkmalschutz-saarland.de

Suositus S2

Tuo kulttuuriperintö saataville

Esimerkkejä:

- Euroopan kulttuuriympäristöpäivät (European Heritage Days) -tapahtuman aikana toteutetut toimet <http://pjp-eu.coe.int/en/web/ehd-jep/home>
- Cresin saaren paikallinen kehitysohjelma – HEREIN (Kroatia)
www.coe.int/t/dg4/cultureheritage/cooperation/SEE/LDPP/Croatia_en.asp
- Kulttuuriperinnön taloudellisten ja sosiaalisten vaikutusten indikaattorit – HEREIN (Unkari)
www.forsterkozpont.hu/nemzetkozi-feladatok/nemzetkozi-projektjeink/749#1
<http://balatoncsicso.reblog.hu/>
www.facebook.com/csicsoiplebania
- Kulttuuriperinnön hyödyntäminen toimintarajoitteisten voimaantumisen edistämiseksi

– HEREIN (Alankomaat)

www.ipsedebruggen.nl/news/article/58/opening-de-haven-nigrum-pullum-zwammerdam

www.romeinselimes.nl/nl/op-pad/fort-nigrum-pullum-zwammerdam

<https://erfgoedstem.nl/opening-bezoekerscentrum-haven-nigrum-pullum/>

www.monumentaal.com/bezoekerscentrum-haven-nigrum-pullum-open

- Deutsches Nationalkomitee für Denkmalschutz (Saksan kansallinen monumenttien suojelusta vastaava komitea) (Saksa)
<http://www.dnk.de/>

Suositus S3

Hyödynnä kulttuuriperintöä Euroopan ja eurooppalaisen yhteiskunnan perusarvojen vahvistamisessa ja välittämisessä

Esimerkkejä:

- Cresin saaren paikallinen kehitysohjelma – HEREIN (Kroatia)
www.coe.int/t/dg4/cultureheritage/cooperation/SEE/LDPP/Croatia_en.asp
- Franz Lisztin musiikkiakatemia – palkittiin vuonna 2016 Europa Nostra -palkinnolla ja Euroopan kulttuuriperintötunnuksella eurooppalaisen kulttuurin ja kulttuuriperinnön edistämiseksi (Unkari)
- Kulttuuriperinnön hyödyntäminen toimintarajoitteisten voimaantumisen edistämiseksi – HEREIN (Alankomaat)
www.ipsedebruggen.nl/news/article/58/opening-de-haven-nigrum-pullum-zwammerdam
www.romeinselimes.nl/nl/op-pad/fort-nigrum-pullum-zwammerdam
<https://erfgoedstem.nl/opening-bezoekerscentrum-haven-nigrum-pullum/>
www.monumentaal.com/bezoekerscentrum-haven-nigrum-pullum-open
- Verein Kulturraum Großregion (Belgian, Ranska, Saksan ja Luxemburgin rajat ylittävää kulttuurivaihtoa edistävä yhdistys) (Saksa)
<http://www.kulturraumgr.eu/de>

Suositus S4

Tuo esiin kulttuuriperintöä kansojen kohtauspaikkana ja kulttuurien välistä vuoropuhelua, rauhaa ja suvaitsevaisuutta edistävänä välineenä

Esimerkkejä:

- Raportti julkisten taide- ja kulttuurialan laitosten roolista kulttuurien monimuotoisuuden ja kulttuurien välisen vuoropuhelun edistämiseksi
http://ec.europa.eu/culture/library/reports/201405-omc-diversity-dialogue_en.pdf

- Cresin saaren paikallinen kehitysohjelma – HEREIN (Kroatia)
www.coe.int/t/dg4/cultureheritage/cooperation/SEE/LDPP/Croatia_en.asp
- Kulttuuriperinnön taloudellisten ja sosiaalisten vaikutusten indikaattorit – HEREIN (Unkari)
www.forsterkozpont.hu/nemzetkozi-feladatok/nemzetkozi-projektjeink/749#1
<http://balatoncsicso.reblog.hu/>
www.facebook.com/csicsoiblebania
- Brera: un'altra storia. Percorsi interculturali nel museo (Brera: toinen tarina. Monikulttuurinen museokierros) (Italia)
<http://valorizzazione.beniculturali.it/it/notizie/259-brera-unaltra-storia-percorsi-interculturali-nel-museo.html>
- Kulttuuriperinnön hyödyntäminen toimintarajoitteisten voimaantumisen edistämässä – HEREIN (Alankomaat)
www.ipsedebruggen.nl/news/article/58/opening-de-haven-nigrum-pullum-zwammerdam
www.romeinselimes.nl/nl/op-pad/fort-nigrum-pullum-zwammerdam
<https://erfgoedstem.nl/opening-bezoekerscentrum-haven-nigrum-pullum/>
www.monumentaal.com/bezoekerscentrum-haven-nigrum-pullum-open
- Nikosian yleiskaava (Kypros)
www.moi.gov.cy/moi/urbanguard/urbanguard.nsf/dmltph_en/dmltph_en?OpenDocument
- Avoimien ovien päivä muistomerkeillä (Saksa)
<http://www.tag-des-offenen-denkmals.de/>

Suositus S5

Arvioi kansalaisten osallistumista tukevia käytäntöjä ja menettelyjä

Esimerkkejä:

- Dubrovnikin muinaisesineiden ystävien yhdistys Društvo prijatelja dubrovačke starine (Kroatia)
<http://citywallsdubrovnik.hr/drustvo/?lang=en>
- 4 grada Dragodid -yhdistyksen toiminta keskittyy maaseudun rakennusperinteeseen, erityisesti kivirakentamiseen ilman laastia ja muihin Kroatian karstialueelle tavanomaisiin rakennustyyppeihin ja -materiaaleihin (Kroatia)
www.dragodid.org/category/eng/
- Motel Trogir -yhdistyksen tavoitteena on suojella sodanjälkeistä arkkitehtuuria (Kroatia)
<http://moteltrogir.tumblr.com>

- Adoptoi monumentti -toiminta, joka on otettu käyttöön useissa Euroopan maissa, pyrkii edistämään yhteisen kulttuuriperinnön hoitamista. Hanke on luova tapa saada paikalliset asukkaat aktiivisesti mukaan paikallisen kulttuuriperinnön hoitoon ja vaalimiseen (Pirkanmaan maakuntamuseo) (Suomi)
<http://adoptoimonumentti.fi/europa-nostra-award-2016/?lang=en>
https://issuu.com/vapriikki/docs/am_esite_netti
https://issuu.com/vapriikki/docs/adoptoi_monumentti_iso
- "Elävän perinnön wikiluettelo" on avoin, talkootoimintaan perustuva wikipohjainen luettelo, johon kuka tahansa voi ehdottaa ja kuvata esimerkkejä aineettomasta kulttuuriperinnöstä. Luettelo on osa aineettoman kulttuuriperinnön suojelemista koskevan Unescon yleissopimuksen toimeenpanoa Suomessa (Suomi)
<http://www.aineetonkulttuuriperinto.fi/fi/index>
<https://wiki.aineetonkulttuuriperinto.fi/>
- Kulttuuriperinnön taloudellisten ja sosiaalisten vaikutusten indikaattorit – HEREIN (Unkari)
www.forsterkozpont.hu/nemzetkozi-feladatok/nemzetkozi-projektjeink/749#1
<http://balatoncsicso.reblog.hu/>
www.facebook.com/csicsoiplebania
- Kaupunki- ja aluesuunnittelun neuvoa-antava komitea – HEREIN (Belgia, Brysselin pääkaupunkiseutu)
<https://urbanisme.irisnet.be/les-commissions-de-concertation>

Suositus S6

Laadi sopivat puitteet, joiden mukaan paikallisviranomaiset ja yhteisöt voivat toteuttaa kulttuuriperintöä ja sen hallintaa edistäviä toimia

Esimerkkejä:

- Kulttuuriperinnön taloudellisten ja sosiaalisten vaikutusten indikaattorit – HEREIN (Unkari)
www.forsterkozpont.hu/nemzetkozi-feladatok/nemzetkozi-projektjeink/749#1
<http://balatoncsicso.reblog.hu/>
www.facebook.com/csicsoiplebania
- Cresin saaren paikallinen kehitysohjelma – HEREIN (Kroatia)
www.coe.int/t/dg4/cultureheritage/cooperation/SEE/LDPP/Croatia_en.asp
- Vallonian alueen maaseutusäätiö: osallistava maaseudun kehityshanke, joka pyrkii edistämään myös kansalaislähtöistä kulttuuriperinnön suojelua (Belgia) (www.frw.be)
- "InterKultur. Migration als Einflussfaktor auf Kunst und Kultur" (Kulttuurien välinen vuoropuhelu: maahanmuuton vaikutukset taiteeseen ja kulttuuriin) (Saksa)

http://www.mwk.niedersachsen.de/themen/kultur/kulturentwicklungskonzept_niedersachsen_kek/kekprozess/der-kek-prozess-bezieht-die-akteure-aktiv-ein-118561.html

- Vapaaehtoiset muistomerkeistä / kulttuuriperintökohteista vastaavat "luottamushenkilöt", Schleswig-Holstein (Ehrenamtliche Vertrauensleute für Kulturdenkmale, § 6 DSchG) (Saksa)

https://www.schleswig-holstein.de/DE/Fachinhalte/D/denkmalschutz/downloads/Denkmalenschutzgesetz.pdf?__blob=publicationFile&v=5

Suositus S7

Luo ja tuo esiin osallistavia kulttuuriperinnön kartoitushankkeita

Esimerkkejä:

- Edellä kuvattua kulttuuriperintöä koskevaa lähestymistapaa noudattavien Interreg-hankkeiden (EU) puitteissa toteutetut toimet; ks. esimerkiksi "Trans-Formation du patrimoine" (Interreg IV):
<http://muap.be/projets/le-projet-trans-formation-du-patrimoine-interreg-iv>
- Splitin asukkaiden toteuttama Split 3 -asuinalueen suojeluhanke (Kroatia)
- Cresin saaren paikallinen kehitysohjelma – HEREIN (Kroatia)
www.coe.int/t/dg4/cultureheritage/cooperation/SEE/LDPP/Croatia_en.asp
- Kulttuuriperinnön taloudellisten ja sosiaalisten vaikutusten indikaattorit – HEREIN (Unkari)
www.forsterkozpont.hu/nemzetkozi-feladatok/nemzetkozi-projektjeink/749#1
<http://balatoncsicso.reblog.hu/>
www.facebook.com/csicsoiplebania
- Kulttuuriperinnön suojeleminen kuntatasolla – HEREIN (Slovakia)

Suositus S8

Tue paikallisyhteisöjen ja -viranomaisten kulttuuriperinnön elvyttämishankkeita

Esimerkkejä:

- Nantesin linnamuseon saavutettavuuden parantaminen, mikä lisää paikallisten yhteistä vastuunkantoa kohteesta (Nantes, Ranska)
- Kulttuuriperinnön taloudellisten ja sosiaalisten vaikutusten indikaattorit – HEREIN (Unkari)
www.forsterkozpont.hu/nemzetkozi-feladatok/nemzetkozi-projektjeink/749#1
<http://balatoncsicso.reblog.hu/>

www.facebook.com/csicsoiplebania

- Paikallisten asukkaiden osallistuminen Qualité-Village-Wallonie-yhdistyksen toteuttamiin pienimuotoisiin kulttuuriperintökohteiden restaurointihankkeisiin (Belgia)
www.qvw.be/
- Yhdistys "Petites cités de caractère de France"
www.petitescitesdecaractere.com/fr/lassociation-petites-cites-de-caractere-de-france

Suositus S9

Tue sukupolvien ja kulttuurien välisiä kulttuuriperinnön edistämishankkeita

Esimerkkejä:

- Cresin saaren paikallinen kehitysohjelma – HEREIN (Kroatia)
www.coe.int/t/dg4/cultureheritage/cooperation/SEE/LDPP/Croatia_en.asp
- Käytännön työpajat, joissa edistetään lasten kehittymistä kokeilemalla käytännössä erilaisia taitoja sekä tuetaan sukupolvien välistä kokemustenvaihtoa (Ranska)
www.loutilenmain.fr/
- Kulttuuriperinnön taloudellisten ja sosiaalisten vaikutusten indikaattorit – HEREIN (Unkari)
www.forsterkozpont.hu/nemzetkozi-feladatok/nemzetkozi-projektjeink/749-1
www.facebook.com/csicsoiplebania
- Entisessä Paix-Dieun luostarissa sijaitsevan koulutuskeskuksen lapsille ja aikuisille suunnatut perinteisiä käsityötaitoja koskevat koulutusohjelmat (Belgia, Vallonia)
www.institutdupatrimoine.be/index.php/missions/metiers-du-patrimoine
- Musiikkialan koulutusohjelma "Wir machen die Musik" ("Me luomme musiikkia"), Ala-Saksin osavaltio (Saksa)
<http://www.wirmachendiemusik.de/>

Suositus S10

Tue ja edistä (julkista ja yksityistä) yhteistyötä kulttuuriperinnön edistämisen ja suojeluhankkeissa

Esimerkkejä:

- Fondation du patrimoine (Kulttuuriperintösäätiö) (Ranska)
www.fondation-patrimoine.org
- Fondation "Total" (Ranska)
www.fondation.total.com/missions/faire-rayonner-les-cultures-et-le-patrimoine
- Kulttuuriperinnön taloudellisten ja sosiaalisten vaikutusten indikaattorit – HEREIN (Unkari)
www.forsterkozpont.hu/nemzetkozi-feladatok/nemzetkozi-projektjeink/749#1

<http://balatoncsicso.reblog.hu/>

www.facebook.com/csicsoiplebania

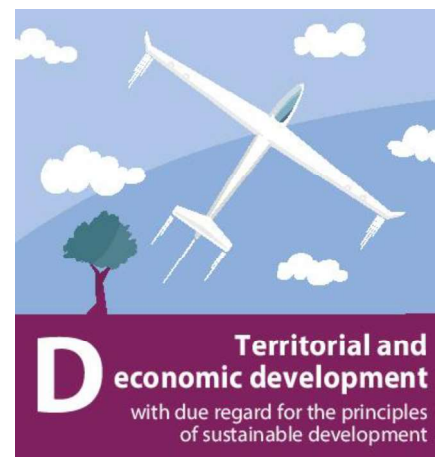
- Palazzo Madama: Torinon kaupungin kanssa yhteisrahoituksella hankittu kulttuuriperintökohde (Italia)
www.palazzomadamatorino.it/it/blog/ottobre-2013/crowdfunding-and-more-summary
- Lottery Fund (Yhdistynyt kuningaskunta)
www.biglotteryfund.org.uk
- Fondation Roi Baudouin (Kuningas Baudouinin säätiö) (Belgia)
www.kbs-frb.be/
- Der Kulturförderpunkt Berlin (Saksa)
<http://www.kulturfoerderpunkt-berlin.de/start/>

2. ALUEELLISEN JA TALOUDELLISEN KEHITYKSEN OSA-ALUE

Alueellisen ja taloudellisen kehityksen osa-alue (territorial and economic development = D) keskittyy kulttuuriperinnön sekä aluekehityksen, talouden ja paikallis- ja aluehallinnon välisiin suhteisiin kestävän kehityksen periaatteet huomioiden.

Haasteet

- D1. Osallistavamman ja yhtenäisemmän yhteiskunnan rakentaminen
- D2. Euroopan vaurauden kehittäminen kulttuuriperintöä hyödyntäen
- D3. Eurooppalaisten mahdollisuus nauttia korkeasta elämänlaadusta sopuinnussa ympäristön kanssa
- D4. Integroidun kulttuuriperinnön suojelun periaatteen täytäntöönpano
- D5. Kulttuuriperinnön huomioon ottaminen kestävästä kehitystä edistävissä yhdyskuntasuunnittelun ja aluekehityksen strategioissa ja ohjelmissa
- D6. Julkisten palveluiden kehittäminen, jotta ne voivat vastata kestävän aluekehityksen ongelmiin kulttuuriperintöä tehokkaammin hyödyntäen
- D7. Julkisten palveluiden tukeminen ja kehittäminen, jotta ne voivat vastata kulttuuriperintöä koskeviin ongelmiin
- D8. Kulttuuriperinnön käytön ja kierrätyksen lisääminen

Suosituksat

Suositus D1

Edistä kulttuuriperinnön hyödyntämistä resurssina ja tue sitä koskevia taloudellisia investointeja

Esimerkkejä:

- "Cultural Heritage counts for Europe" ("Kulttuuriperintö on tärkeä Euroopalle") -raportti, 2015
www.theheritagealliance.org.uk/cultural-heritage-counts-for-europe/
- Kulttuurialan yhteistyötä tukeva laitos "Établissement public de coopération culturelle" (EPCC), Unescon maailmanperintökohde Pont du Gard (Ranska)
www.pontdugard.fr/fr/la-gestion-du-site-confiee-un-epcc
- Art Bonus: kulttuurilahjoituksia koskeva suotuista verotusjärjestely (Italia)
<http://artbonus.gov.it/>
- Kansallinen restaurointisäätiö, Alankomaat

www.restauratiefonds.nl

- Taloudellinen kannustinjärjestely historiallisten muistomerkkien luetteloon kuuluville rakennuksille (Kypros)
<http://moi.gov.cy/tph>

Suositus D2

Tue ja edistä kulttuuriperintösektorin merkitystä työpaikkojen luomisen ja liiketoimintamahdollisuuksien kannalta

Esimerkki:

- Alliance Patrimoine-Emploi, Vallonian alueen hallitus (Belgia, Vallonia)

Suositus D3

Tue kulttuuriperintöön liittyviä taitoja ja ammatteja

Esimerkkejä:

- Eurooppalaisen taide- ja käsityöalan teemapäivät "Journées Européennes des Métiers d'Art"
www.journeesdesmetiersdart.fr/en-europe
- Tutustumiskäynnit restaurointikohteissa: Poitiers'ssa sijaitseva Notre-Dame la Grande, Versailles, Tournain katedraali jne.
- Denkmalin messut (Leipzig, Saksa)
- Moj kazun – La mia casa, kulttuuriperintötoimintaa, jonka tavoitteena on Istrian niemimaalle tyypillisten pienten kivivajojen suojelu (Vodnjan, Kroatia)
www.istria-culture.com/en/the-kazun-park-i174
- Kansainvälinen kulttuuriperintönäyttely (Salon International du Patrimoine Culturel, SIPC), Louvre, Pariisi (Ranska)
www.patrimoineculturel.com/
- Euroopan kulttuuriympäristöpäivien jatkeena järjestettävä, käsityöläisille suunnattu Nuoriso ja kulttuuriperintö -teemaviikko; Paix-Dieu'ssa järjestettävät käsityöläisten vetämät "Building Heroes" -työpajat (Belgia, Vallonia)
- Denkmalin messut, Leipzig (Saksa)
<http://www.denkmal-leipzig.de/>
- Bremenin vapaalle hansakaupungille myönnetty kulttuuriperintöpalkinto (Saksa)
<http://www.denkmalpflege.bremen.de/sixcms/detail.php?gsid=bremen160.c.2415.de>

Suositus D4

Tuota tutkimustietoa kulttuuriperinnön vaikutuksista elvyttämis-, rakennus-, kehitys- ja infrastruktuurihankkeisiin

Esimerkki:

- Unescon maailmanperintösopimuksen toteuttamista koskevien toimintaohjeiden (Operational Guidelines for the Implementation of the World Heritage Convention) tehokkaita hallintajärjestelmiä käsittelevässä osassa (II.F) todetaan, että toimenpide-ehdotuksia koskeva vaikutustenarviointi on tärkeää maailmanperintökohteiden kannalta ja sitä voitaisiin soveltaa myös muihin kulttuuriperinnön osa-alueisiin.

Suositus D5

Tue kulttuuriperinnön kierrätystä ja perinnetiedon ja -taitojen käyttöä

Esimerkkejä:

- Historiallisten rakennusten energiatehokkuutta edistävä Fraunhofer-keskus (Alte Schöfflerei, Benediktbeuernin luostari) (Saksa)
www.denkmalpflege.fraunhofer.de/
- Työttömiä osallistavat kulttuuriperintökohteiden korjaushankkeet – HEREIN (Slovakia)
www.academia.edu/21653581/Strategic_Heritage_Conservation_Practices_Inclusion_of_the_Unemployed_in_Saving_Cultural_Heritage_in_Slovakia

Suositus D6

Varmista, että kulttuuriperintö otetaan huomioon kehittämistä, aluesuunnittelua, ympäristöä ja energiaa koskevissa politiikoissa

Esimerkkejä:

- Avustukset pienimuotoisen kulttuuriperintöomaisuuden restaurointiin – HEREIN (Belgia, Brysselin pääkaupunkiseutu)
<http://patrimoine.brussels/liens/campagnes-programmes/petit-patrimoine-brochure-2015>
- Vallonian alueen aluesuunnittelua, kaupunkirakentamista, kulttuuriperintöä ja energiaa koskevan lain 209/1 artikla (Vallonia, Belgia)
- Kolmas luovia aloja koskeva raportti, Berliini (Saksa)
<http://www.berlin.de/sen/kultur/en/cultural-policy/creative-economy/>

Suositus D7

Ota kulttuuriperintö huomioon kestävää matkailua koskevissa kehityspolitiikoissa

Esimerkkejä:

- Euroopan neuvoston kulttuurireitit
www.culture-routes.net/
- Suomenlinnan kestävän matkailun strategia, Unescon maailmanperintökohde (Suomi)
http://frantic.s3.amazonaws.com/suomenlinna/2015/06/Sustainable_Tourism_Strategy_062015_final_o.pdf
- Paradores (Espanja)
www.parador.es/en
- Ranskan Ardèchen departementin eteläosassa kulkeva "Vihreä reitti" ("La Voie verte") edistää kulttuuriperintöön tutustumista kestäväällä tavalla (Ranska)
www.cc-gorgesardeche.fr/spip.php?rubrique33
- "Grand Sites de France" -verkosto (Ranska)
www.grandsitedefrance.com/
- Avustukset pienimuotoisen kulttuuriperintöomaisuuden restaurointiin – HEREIN (Belgia, Brysselin pääkaupunkiseutu)
<http://patrimoine.brussels/liens/campagnes-programmes/petit-patrimoine-brochure-2015>
- Maaseutumatkailun avustusjärjestelmä (Kypros)
www.rural-tourism.tph.moi.gov.cy
- Yhdistys "Petites cités de caractère de France"
www.petitescitesdecaractere.com/fr/lassociation-petites-cites-de-caractere-de-france
- Kulttuurimatkailun käsikirja, Brandenburg (Saksa)
http://www.mwfk.brandenburg.de/media_fast/4055/Leitfaden_Kulturtourismus.15995197.pdf

Suositus D8

Hyödynnä uutta teknologiaa entistä enemmän kulttuuriperinnön suojelussa, restauroinnissa ja vahvistamisessa

Esimerkkejä:

- Paikkatietojärjestelmän (Geographical Information System, GIS) hyödyntäminen kiinteän kulttuuriperinnön kartoittamisessa (Sveitsin kulttuuriperinnön inventointi, Vallonian kulttuuriperinnön inventointi)
- 3D-mallinnuksen hyödyntäminen historiallisten muistomerkkien restaurointihankkeiden alustavissa tutkimuksissa ja suunnittelussa; esim. Santa María Vitória-Gasteizin katedraalin restaurointi (Espanja)
www.catedralvitoria.eus/ingles/restauracion_introduccion.php
- 3D-mallinnus ja -tulostus
<http://ofti.org/la-modelisation-3d-en-archeologie-et-patrimoin/>
- Lisätyn todellisuuden hyödyntäminen Jumiègesin luostarin tutustumiskierroksilla (Ranska)
www.abbayedejumieges.fr/remontez-le-temps.html
- Kulttuuriperinnön suojeluun keskittyvien laitosten kokoelmien digitointi – HEREIN (Slovakia)
www.slovakiana.sk
www.opis.culture.gov.sk/uvod
- LiDAR-tekniikan hyödyntäminen arkeologisessa tutkimuksessa (esim. Stonehenge, Yhdistynyt kuningaskunta)
www.wessexarch.co.uk/stonehenge/explore-stonehenge-landscape-lidar-survey

Suositus D9

Hyödynnä innovatiivisia tekniikoita kulttuuriperinnön esittelyssä yleisölle sen aitoutta kuitenkin vaarantamatta

Esimerkkejä:

- Esihistoriallisten luolien jäljennöshankkeet (Chauvet, Lascaux, Altamira) (Ranska)
- Chauvet: <http://en.cavernedupontdarc.fr/>
- Lascaux: www.lascaux.culture.fr/
- Altamira: http://en.museodealtamira.mcu.es/Prehistoria_y_Arte/la_cueva.html
- Kulttuuriperintöä rullaluistimilla – tutustumiskierros uudella twistillä (Belgia, Brysselin pääkaupunkiseutu)

www.reseau-idee.be/adresses-utiles/fiche.php?org_id=1233

- Bavarikon: Baijerin alueen taiteen, kulttuurin ja paikallistutkimuksen portaali. Sisältää myös digitaaliseen muotoon muunnettua analogista kulttuuriperintöä, joka on myös muiden Saksan osavaltioiden käytettävissä (Saksa)
www.bavarikon.de/
- Bremenin vapaan hansakaupungin muistomerkkien suojelusta vastaavan viraston ylläpitämä historiallisten monumenttien tietokanta (Datenbank des Bremer Landesamtes für Denkmalpflege zu Baudenkmälern) (Saksa)
<http://www.denkmalpflege.bremen.de/sixcms/detail.php?gsid=bremen160.c.4297.de>

Suositus D10

Hyödynnä kulttuuriperintöä alueen erityisluonteen ja sen houkuttelevuuden ja tunnettuuden edistämishankkeissa

Esimerkkejä:

- Leader-hankkeet: Paikalliset toimintaryhmät (Eurooppa)
http://ec.europa.eu/agriculture/rur/leaderplus/index_fr.htm
- Kulttuuriperintöalan liikekeskus, joka keskittyy keramiikkaan ja vastaaviin taidemuotoihin, Limoges (Ranska)
www.museebal.fr/fr/restructuration-musee
- Ranskan taide- ja muinaiskohteisiin kuuluvat kaupungit ja kunnat (Ranska)
www.vpah.culture.fr/
- Ranskan luonnonpuistot (Ranska)
www.parcs-naturels-regionaux.fr/
- Thüringenin osavaltion hallituksen kulttuuripolitiikka (Saksa)
<http://thueringen.de/imperia/md/content/tmbwk/kulturportal/kulturkonzept-thueringen.pdf>

Suositus D11

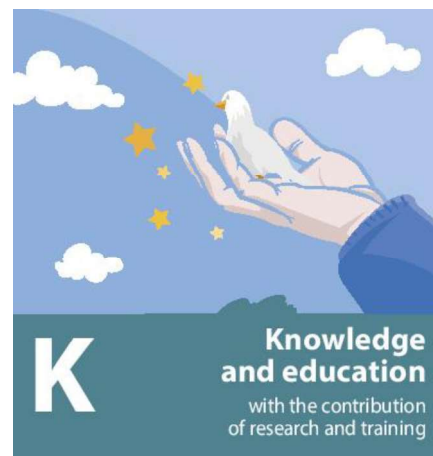
Luo uusia hallintamalleja ja varmista, että kulttuuriperintö hyötyy siihen liittyvästä taloudellisesta oheistoiminnasta

Esimerkki:

- Kulttuuriperinnön suojeluun keskittyvien laitosten kokoelmien digitointi – HEREIN (Slovakia)
www.slovakiana.sk
www.opis.culture.gov.sk/uvod

3. OSAAMISEN JA KOULUTUKSEN OSA-ALUE

Osaamisen ja koulutuksen osa-alue ("knowledge and education" = K) keskittyy kulttuuriperinnön ja tiedon vaihdon väliseen suhteeseen, ja siihen kuuluu tietoisuuden lisäämiseen, koulutukseen ja tutkimukseen liittyviä toimia.

Haasteet

- K1. Tiedon vaihdon edistäminen yhteiskunnassa
- K2. Kulttuuriperintöä koskevan tiedon ja taitojen tunnistaminen, säilyttäminen, välittäminen ja jakaminen
- K3. Tietoisuuden lisääminen kulttuuriperinnön välittämistä arvoista
- K4. Elinikäisen oppimisen varmistaminen kulttuuriperintöalan sidosryhmille
- K5. Kulttuuriperintöalalla toimivien ammattilaisten ja käsityöläisten korkean teknisen osaamisen takaaminen
- K6. Hallitustenvälisen yhteistyön tukeminen, vahvistaminen ja edistäminen
- K7. Kulttuuriperintötutkimuksen edistäminen
- K8. Nuorten sitouttaminen kulttuuriperinnön vaalimiseen

Suosituks

Suositus K1

Ota kulttuuriperintöä koskeva opetus tehokkaammin osaksi opetussuunnitelmaa

Esimerkkejä:

- Adoptoi monumentti (Eurooppa)
www.heritagecouncil.ie/archaeology/our-initiatives/adopt-a-monument-ireland/
- Europa Nostra -palkinto opetuksen, koulutuksen ja tiedotustoiminnan kategoriassa
www.europanostrabelgium.be/fr/
- Tallinnan Pyhän Nikolaoksen kirkon päälattaria koskeva vuorovaikutteinen tutkimus- ja restaurointihanke – HEREIN (Viro)
<http://nigulistemuuseum.ekm.ee/en/on-view/on-view/rode-altarpiece-in-close-up/>
- Kansallinen kulttuuriperinnön teemavuosi 2013 – HEREIN (Viro)
www.parandiaasta.ee/en
- Kouluille suunnattu monumenttien adoptointihanke ("Schools in the manor") – HEREIN (Viro)

<http://koolielu.ee/waramu/view/1-7da1a016-1e4e-4ea9-921a-705ce97f40c4>

- Paikallista kulttuuriperintöä koskevia opetusmateriaaleja opettajille – HEREIN (Viro)
www.eays.edu.ee/aja/index.php/ajalooopetus/ajalugu/126-eesti-kultuuriloo-oppematejal-eaus-2013
- Arkistojen, kirjastojen ja museoiden aarteet samalla haulla (Suomi)
<https://www.finna.fi/?lng=fi>
- Vallonian alueen maaseutusäätiön tuottamia kulttuuriperintöä koskevia koulutuspaketteja ja kursseja (Belgia)
www.frw.be
- Vallonian alueen kaupunkikehityskeskusten koulutustoiminta (Belgia)
www.murla.be
- Kouluille suunnattu Saksan muistomerkkien suojelusäätiön (Deutsche Stiftung Denkmalschutzin) toteuttama opetusohjelma (“Denkmal aktiv – Kulturerbe macht Schule”)
- Deutschen Stiftung Denkmalschutz “Denkmal aktiv – Kulturerbe macht Schule” (Saksa)
<http://denkmal-aktiv.de/>

Suositus K2

Toteuta toimia, joilla kannustetaan nuoria vaalimaan kulttuuriperintöä

Esimerkkejä:

- EPIM-valokuvakilpailu
www.nike-kultur.ch/fr/concours-photographique-pour-les-jeunes/
- Monumenttien/museoiden yö -tapahtumat
www.monument-tracker.com/nuit-europeenne-musees/
- Kansallinen kulttuuriperinnön teemavuosi 2013 – HEREIN (Viro)
www.parandiaasta.ee/en
- Kouluille suunnattu monumenttien adoptointihanke (“Schools in the manor”) – HEREIN (Viro)
<http://koolielu.ee/waramu/view/1-7da1a016-1e4e-4ea9-921a-705ce97f40c4>
- Tallinnan Pyhän Nikolaoksen kirkon päälattaria koskeva vuorovaikutteinen tutkimus- ja restaurointihanke – HEREIN (Viro)
<http://nigulistemuuseum.ekm.ee/en/on-view/on-view/rode-altarpiece-in-close-up/>
- Lapsille ja nuorille suunnattu Kulttuuriympäristön tekijät -kilpailu, joka järjestettiin Suomessa osana Euroopan kulttuuriympäristöpäiviä (European Heritage Days)

www.kulttuuriperintokasvatus.fi/wp-content/uploads/2015/04/Cultural-Heritage-Makers2015_Instructions.pdf

<http://europeanheritagedays.com/Event/a3a5d/Cultural-Heritagemakers-LANevent-for-the-Finnish-Youth.html>

- Kulttuuri- ja urheilupassi 15–30-vuotialle: kattaa sisäänpääsyn yhdeksään kohteeseen Pays de la Loiren alueella (Ranska)
www.pack15-30.fr/?id=18
- Kulttuurisetelit – HEREIN (Slovakia)
www.kulturnepoukazy.sk/kp16/
- Unescon maailmanperintökohteista kertova televisio-ohjelma "Het Klokhuis" (Alankomaat)
www.hetklokhuis.nl/

Suositus K3

Kannusta luovuuteen kulttuuriperinnön yleisön huomion kiinnittämisessä

Esimerkkejä:

- Kansallinen kulttuuriperinnön teemavuosi 2013 – HEREIN (Viro)
www.parandiaasta.ee/en
- Kouluille suunnattu monumenttien adoptointihanke ("Schools in the manor") – HEREIN (Viro)
<http://koolielu.ee/waramu/view/1-7da1a016-1e4e-4ea9-921a-705ce97f40c4>
- Tallinnan Pyhän Nikolaoksen kirkon päältätaria koskeva vuorovaikutteinen tutkimus- ja restaurointihanke – HEREIN (Viro)
<http://nigulistemuuseum.ekm.ee/en/on-view/on-view/rode-altarpiece-in-close-up/>
- Territoires imaginaires -yhdistyksen Atlantin rannikolla järjestämä "La nuit des pêcheries" ("Kalastajien yö") -tapahtuma (Ranska)
<http://territoires-imaginaires.fr/>
- "Anatomija otoka" ("Erään saaren anatomia"), Visin saari (Kroatia)
www.anatomija-otoka.com/
- Xarkis-festivaali (Kypros)
www.xarkis.org
- Eri puolilla Eurooppaa toimiva "Adoptoi monumentti" -hanke (Eurooppa); ks. esimerkiksi:
www.archaeologyscotland.org.uk/our-projects/adopt-monument

Suositus K4

Järjestä riittävästi koulutusta alan harrastajille ja kulttuuriperintöalaan sidoksissa olevien muiden alojen ammattilaisille

Esimerkkejä:

- European Charter of Cistercian Abbeys and Sites -yhdistyksen järjestämät sisterssiläisluostarien ja -kohteiden opaskoulutukset (Eurooppa), www.cister.net/?lang=en
- Maaseudun kulttuurimatkailupotentiaalin kehittämistä tukeva Europe Tour -hanke (taavoitteena vahvistaa sidosryhmien ammattiosaamista maaseudun kulttuurimatkailussa) www.europetour.tips
- Teemapäivät, kyläanalyysit ja muut vastaavat Ranskan arkkitehtuuri-, kaupunkisuunnittelu- ja ympäristötoimikuntien toteuttamat toimet (Conseil d'Architecture, d'Urbanisme et d'Environnement, CAUE) (Ranska) www.fncaue.com/
- Maaseutumatkailua ja kulttuuriperinnön huomioimista maaseutumajoituksessa käsittelevä koulutusmoduuli www.forum-synergies.eu/bdf_motcle-dossier-14_fr.html
- Restaurointikoulutusta käsityöläisille (Saksa) www.restaurator-im-Handwerk.de

Suositus K5

Monipuolista kulttuuriperintöalan ammattilaisille tarjottavaa koulutusta

Esimerkkejä:

- Yhdentoista ranskalaisen ja saksalaisen yrityksen vuonna 2016 toteuttama harjoittelijoille suunnattu Erasmus-pilottihanke www.agence-erasmus.fr/projet/39/l-erasmus-des-apprentis-le-projet-euroapprentissage
- Kansallinen kulttuuriperinnön teemavuosi 2013 – HEREIN (Viro) www.parandiaasta.ee/en
- Tallinnan Pyhän Nikolaoksen kirkon päälattaria koskeva vuorovaikutteinen tutkimus- ja restaurointihanke – HEREIN (Viro) <http://nigulistemuuseum.ekm.ee/en/on-view/on-view/rode-altarpiece-in-close-up/>
- Ranskan kulttuuriministeriön digitointisuunnitelmaa koskeva tiedotus- ja koulutustapah-tuma (Ranska) www.culturecommunication.gouv.fr/Politiques-ministerielles/Patrimoine-ethnologique/Soutiens-a-la-recherche/Plan-de-numerisation

- 18–25-vuotiaiden harjoittelijoiden liikkuvuutta edistävä "Tour d'Europe des apprentis en 22 jours" ("Euroopan kiertue 22 päivässä") -hanke, Poitou-Charentesin alue (Ranska)
www.alternance-en-region.com/articles/tour-deurope-des-apprentis-en-22-jours-520.html
- Krakovan kansainvälisen kulttuurikeskuksen ja taloustieteiden yliopiston vuonna 2001 perustaman Akademia Dziedzictwan järjestämät kulttuuriperinnön tutkimuksen jatko-opinnot (Puola)
<http://mck.krakow.pl/a-post-graduate-studies>
- Propstei Johannesbergin koulutuskeskus (Fulda, Saksa)
www.propstei-Johannesberg.de
- Saksan muistomerkkien suojelusäätön (Deutsche Stiftung Denkmalschutzin) akatemia (Saksa)
www.denkmalakademie.de

Suositus K6

Perusta tietopankkeja paikallisista ja perinteisistä materiaaleista, tekniikoista ja taitotiedosta

Esimerkkejä:

- Maisons Paysannes de France -yhdistyksen järjestämät rappauskoulutukset muurareille; entisessä Paix-Dieu'n luostarissa sijaitseva perinteisten käsityötaitojen koulutuskeskus (Amay)
www.institutdupatrimoine.be/index.php/missions/metiers-du-patrimoine
- Käsityötaitojen instituutti (Institut National des Métiers d'Art) (Ranska)
www.institut-metiersdart.org/
- Ranskan kansallinen käsityöalan oppilaitos (Conservatoire National des Arts et Métiers, CNAM), Pariisi (Ranska)
<http://the.cnam.eu/>
- Ventoux'n työväenopiston teknisten taitojen oppilaitoksen (Conservatoire Dynamique des Gestes Techniques) tietokannat ja audiovisuaaliset ja opetustyökalut, Provence-Alpes-Côte d'Azurin hallintoalue (Ranska)
www.upventoux.org/conservatoire-dynamique-gestes-techniques/
- Ecole Nationale Supérieure d'Architecture: materiaalikirjasto, Val-de-Seine (Ranska)
www.paris-belleville.archi.fr/materiautheque_180
- Opintopaketti: Seine-Saint-Denis'n rakennukset ja materiaalit (Ranska)
www.seine-saint-denis.fr/Dispositifs-educatifs-patrimoniaux.html
- Perinteisen populaarikulttuurin sähköinen tietokanta – HEREIN (Slovakia)

www.ludovakultura.sk/index.php?id=11

- Entisessä Paix-Dieu'n luostarissa sijaitsevan perinteisten käsityötaitojen koulutuskeskuksen materiaalikirjasto (Amay, Vallonia, Belgia)

www.institutdupatrimoine.be/index.php/missions/metiers-du-patrimoine

Suositus K7

Varmista, että kulttuuriperintöalan ammatteja koskeva tieto ja taidot siirtyvät tuleville sukupolville

Esimerkkejä:

- Raerenin museon keramiikkakilpailut ja -näyttelyt ja voittajateosten hankinta (Belgian saksankielinen alue), http://toepfereimuseum.org/en_EN/museum
- Perinteisten käsityötaitojen keskus, Lika-Senjinn piirikunta (Kroatia)
- Kansallinen kulttuuriperinnön teemavuosi 2013 – HEREIN (Viro)
www.parandiaasta.ee/en
- Pitsinnypläysopisto, Puy-en Velay (Ranska), www.ladentelledupuy.com/
- Työttömien työelämän paluuta edistävä, vanhojen pronssiesineiden kopiointia ja uusien esineiden luomista koskeva koulutushanke Saint-Denis'n museossa (Ranska)
www.musee-saint-denis.fr
- Ennalta ehkäisevään kunnossapitoon keskittyvä Pro Monumenta -hanke – HEREIN (Slovakia)
www.promonumenta.sk/
www.pamiatky.sk/sk/page/pro-monumenta
- Käsityöalan oppilaitos Ústredie ľudovej umeleckej výroby – HEREIN (Slovakia)
www.uluv.sk/sk; craft@uluv.sk
- Perinteisten käsityötaitojen koulutuskeskukset (Euroopan neuvoston verkosto):
- Zentrum für Restaurierung und Denkmalpflege, Herrstein (Saksa)
<http://hwk-koblenz.de/index.php?id=75>
- Entisessä Paix-Dieu'n luostarissa sijaitseva perinteisten käsityötaitojen koulutuskeskus (Amay, Vallonia, Belgia)
www.institutdupatrimoine.be/index.php/missions/metiers-du-patrimoine
- Centro Albayzin, Escuela Andaluza de Restauración (Espanja)
www.crnartesia.com/index.php/relaciones-institucionales/132-convenios/193-asociacion-granadina-de-artesanos
- Ecole Avignon (Ranska)

www.ecole-avignon.com/

- REMPART (Ranska)
www.rempart.com/
- Rakennusperinnön restauroinnin kansainvälinen koulutuskeskus (Romania)
www.heritagetraining-banffycastle.org/index.php/en/
- National Heritage Training Groupin Koillis-Englannin, Cumbrian ja Pohjois-Yorkshiren alueilla toteuttamat restaurointi-, uudistus- ja yhteisökehityshankkeet (Yhdistynyt kuningaskunta)
www.the-nhtg.org.uk/
- Restauroinnin ja muistomerkkien suojelun edistämiskeskus (Zentrum für Restaurierung und Denkmalpflege) (Saksa)
<http://hwk-koblenz.de/index.php?id=372>

Suositus K8

Varmista kulttuuriperintöluetteloon kuuluvien kohteiden parissa työskentelevien ammattilaisten pätevyys

Esimerkki:

- Fondazione Villa Fabris, Centro Europeo per i Mestieri del Patrimonio (Italia)
www.villafabris.it/it/villa-fabris/
- Forschungsallianz Kulturerbe (Saksa)
www.forschungsallianz-kulturerbe.de

Suositus K9

Kehitä koulutus- ja tutkimusohjelmia, joissa huomioidaan kulttuuriperintöalan tarpeet ja jotka jakavat tutkimustuloksia

Esimerkkejä:

- Eurooppalainen Climate for Culture -hanke, jonka tavoitteena on arvioida ilmastonmuutoksen vaikutuksia kulttuuriperintöön
www.climateforculture.eu
- Kulttuuriperintöä ja globaalia muutosta koskeva yhteinen ohjelma-aloite (Joint Programming Initiative on Cultural Heritage and Global Change)
www.jpi-culturalheritage.eu/
- Kansallinen kulttuuriperinnön teemavuosi 2013 – HEREIN (Viro)
www.parandiaasta.ee/en

- Tallinnan Pyhän Nikolaoksen kirkon päälattaria koskeva vuorovaikutteinen tutkimus- ja restaurointihanke – HEREIN (Viro)
<http://nigulistemuuseum.ekm.ee/en/on-view/on-view/rode-altarpiece-in-close-up/>
- Encatc (Ranska, Eurooppa)
www.encatc.org/
- Ranskan kulttuuriministeriön kulttuuria ja sen tutkimusta käsittelevä määräaikauskatsaus "Culture et Recherche" (Ranska)
www.culturecommunication.gouv.fr/Politiques-ministerielles/Recherche-Enseignement-superieur-Technologie/La-recherche/La-revue-Culture-et-Recherche
- Tutkimus- ja julkaisutoimintaa harjoittavan ICC:n julkaisu "Herito", ICC, Krakova (Puola)
www.herito.pl/en/icc-online-bookshop-regulations
- Eurooppalaisen kulttuuriperinnön opinnot, Europa-Universität Viadrina Frankfurt (Oder) (Saksa)
www.denkmalpflege-viadrina.de

Suositus K10

Edistä ja tue verkostojen kehittämistä

Esimerkkejä:

- Alliance 3.3
<http://europeanheritagealliance.eu/about/>
- Europa Nostra
www.europanostra.org/
- Association des Centres culturels de rencontre (ACCR)
www.accr-europe.org/?lang=en
- HEREIN-verkosto (European Heritage Network) on vuoropuhelua ja tiedonvaihtoa edistävä alusta, jonka tavoitteena on muun muassa helpottaa eurooppalaisen kulttuuriperinnön vaalimisesta vastaavien ministeriöiden ja laitosten välistä yhteistyötä
www.coe.int/t/dg4/cultureheritage/heritage/Herein/Default_en.asp
- FEMP (Fédération européenne pour les Métiers du Patrimoine bâti): kulttuuriperintöalan taitoja edistävä eurooppalainen säätiö
www.ecole-avignon.com/fr_FR/Ecole-Avignon/Actualites/Presse/Federation-europeenne-pour-les-Metiers-du-Patrimoine-bati
- "Cultural Heritage Counts for Europe" ("Kulttuuriperintö on tärkeä Euroopalle"): eurooppalaisten organisaatioiden muodostaman konsortion yhteinen tutkimushanke (ENCATC, RLICC, ICC ja hankkeen koordinoinnista vastannut Europa Nostra)
http://ec.europa.eu/culture/news/2015/0612-cultural-heritage-counts_en.htm

- Tallinnan Pyhän Nikolaoksen kirkon päälattaria koskeva vuorovaikutteinen tutkimus- ja restaurointihanke – HEREIN (Viro)
<http://nigulistemuuseum.ekm.ee/en/on-view/on-view/rode-altarpiece-in-close-up/>
- Eurooppalaisen teollisuusperinnön reitti (European Route of Industrial Heritage, ERIH) (Saksa)
<http://www.erih.net/>

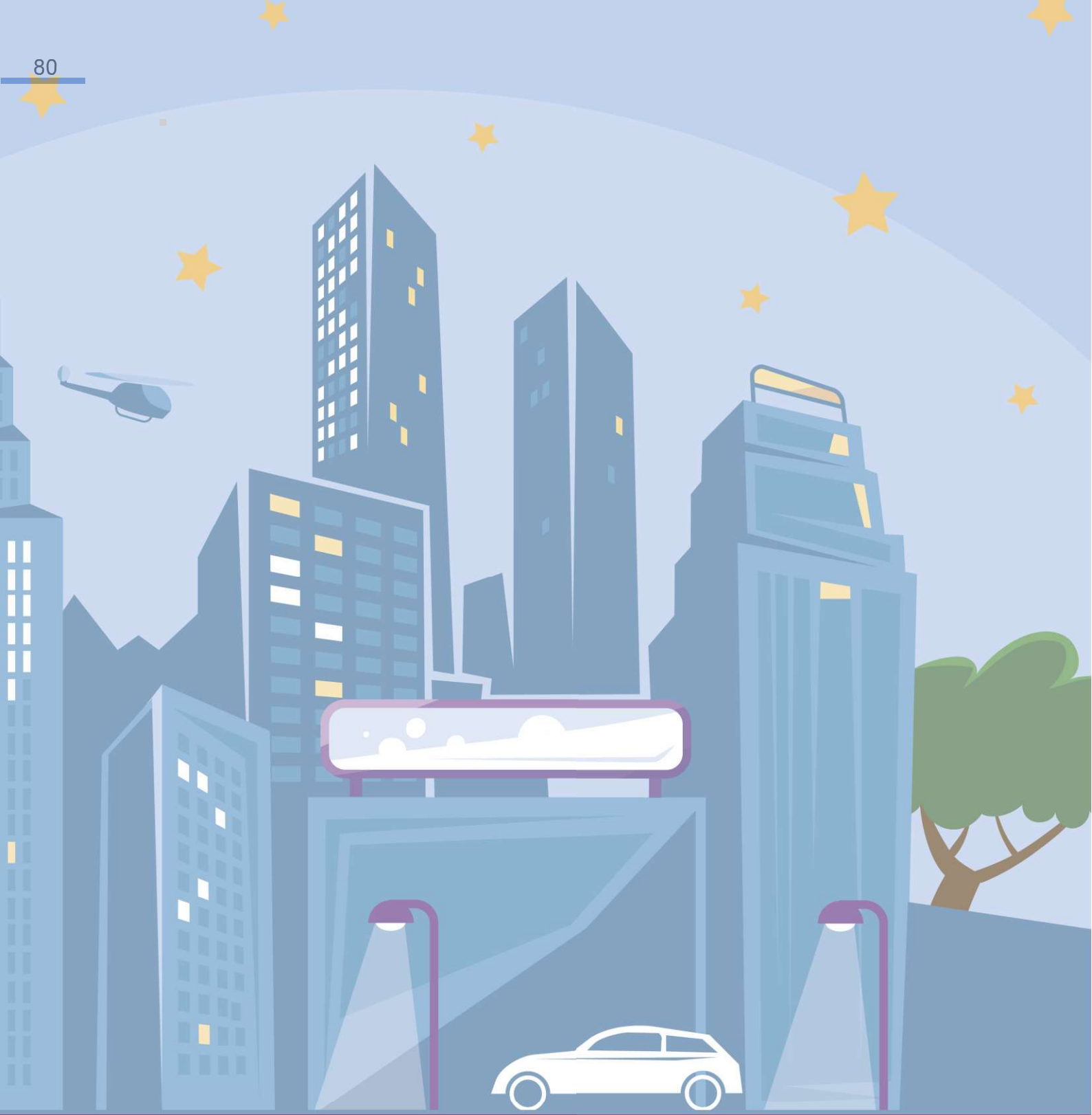
Suositus K11

Tutki kulttuuriperintöä tiedon, inspiraation ja luovuuden lähteenä

Esimerkkejä:

- Jongleerausta Mont Saint-Michelin luostarissa (Ranska)
www.mouvement.net/critiques/critiques/spiritualite-du-corps
- Lähellä Alicantea olevassa Agostin kylässä sijaitseva perinteiseen ja moderniin keramiikkataiteeseen keskittynyt erikoismuseo edistää kestävän kehityksen näkökulmaa tieteellisessä tutkimustyössä sekä järjestää kansallisia ja kansainvälisiä työpajoja (Espanja)
www.museoagost.com/cms/
- Kansallinen kulttuuriperinnön teemavuosi 2013 – HEREIN (Viro)
www.parandiaasta.ee/en
- Kouluille suunnattu monumenttien adoptointihanke ("Schools in the manor") – HEREIN (Viro)
<http://koolielu.ee/waramu/view/1-7da1a016-1e4e-4ea9-921a-705ce97f40c4>
- Tallinnan Pyhän Nikolaoksen kirkon päälattaria koskeva vuorovaikutteinen tutkimus- ja restaurointihanke – HEREIN (Viro)
<http://nigulistemuuseum.ekm.ee/en/on-view/on-view/rode-altarpiece-in-close-up/>
- Alankomaiden kansallismuseon (Rijksmuseum) Rijks Studiossa voi luoda omaa taidetta museon kuvapankkia hyödyntäen (Amsterdam, Alankomaat)
www.rijksmuseum.nl/nl/rijksstudio?gclid=CLnQsLD87coCFQaNGwodrloFTQ

www.coe.int/strategy21

Strategy21@coe.int

